

Selvitys teattereiden valtionosuusjärjestelmän toimivuudesta

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:13

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä.

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar.

Selvitys teattereiden valtionosuusjärjestelmän toimivuudesta

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:13

Opetusministeriö • Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto • 2003

Undervisningsministeriet • Kultur-, idrotts- och ungdompolitiska avdelningen • 2003

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto
Meritullinkatu 10, Helsinki
PL 29, 00023 Valtioneuvosto

<http://www.minedu.fi/julkaisut/index.html>
Yliopistopaino, Helsinki 2003

ISBN 952-442-197-6 (PDF 952-442-139-9)
ISSN 1458-8102

Opetusministeriön julkaisuja 2003:13

Kuvailulehti

Julkaisija

Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä

28.3.2003

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Teattereiden valtionosuustyöryhmä Puheenjohtaja: Matti Väisänen Sihteeri: Anja Koskela ja Pasi Rentola		Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
		Toimeksiantaja Opetusministeriö	
		Toimielimen asettamispv 3.9.2002	Dnro
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Selvitys teattereiden valtionosuusjärjestelmän toimivuudesta (Utredning om hur statsandelssystemet för teatrarna fungerar)			
Julkaisun osat Muistio + liitteet			
Tiivistelmä <p>Työryhmä on selvittänyt teatteri- ja orkesterilain tavoitteiden ja henkilötöyvuosiperiaatteen toteutumista, teattereiden todellisen ja valtionosuuteen oikeuttavan henkilötöyvuosimäärän vastaavuutta, taiteellisen ja muun henkilökunnan osuuksien muutoksia lain voimassaoloaikana, lain merkitystä alueelliselle tasa-arvolle ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuudelle maan eri osissa sekä teatteri- ja orkesterilain 6 a §:n nojalla jaettavan harkinnanvaraisen valtionavustuksen käyttökohteita ja vaikutuksia henkilötöyvuosien määrään. Selvitystyön perusteella on arvioitu toimeksiannossa mainittua järjestelmän lukkiutuneisuutta sekä tarkasteltu, miten henkilötöyvuosien määrään ja harkinnanvaraiseen avustukseen perustuvaa järjestelmää tulisi kehittää ja mitä vaikutuksia erilaisilla kehittämistoimenpiteillä olisi.</p> <p>Työryhmän näkemyksen mukaan henkilötöyvuoden hintaan perustuva järjestelmä on pääpiirteiltään toimiva. Tehtyjen selvitysten perusteella järjestelmä ei ole erityisen lukkiutunut, koska lain voimassaoloaikana valtionosuuden piiriin on otettu kuusi uutta teatteria. Työryhmä katsoo kuitenkin, että ongelmalliseksi järjestelmässä ovat osoittautuneet seuraavat seikat; a) Valtionosuuden pohjana oleva henkilötöyvuoden hinta ei vastaa toteutunutta kustannuskehitystä. Laki ei edellytä myöskään kustannustason muutosten huomioonottamista (indeksikorotuksia); b) Valtionosuuden perusteena olevien laskennallisten henkilötöyvuosien määrä on jäänyt selvästi alle teattereiden toteutuneiden henkilötöyvuosien määrään, c) Uusien teattereiden pääsy lain piiriin on vaikeaa.</p> <p>Työryhmä ehdottaa, että teattereiden valtionosuusjärjestelmää muutettaisiin siten, että 1) Valtionosuuden perusteena olevaa henkilötöyvuoden yksikköhintaa tarkistetaan lakisääteisesti määräajoin vastaamaan toteutunutta kustannuskehitystä. 2) Yksikköhintaan tehdään indeksikorotukset samalla tavoin kuin orkesterien ja museoiden kohdalla. 3) Valtionosuuden pohjana olevien henkilötöyvuosien kokonaismäärä korotetaan talousarviossa lähemmäksi valtionosuuden piirissä olevien teattereiden henkilötöyvuosien todellista yhteismäärää. 4) Valtionosuusjärjestelmän joustavuuden lisäämiseksi ja uusien teattereiden lain piiriin pääsyn helpottamiseksi osa jo lain piirissä oleville teattereille myönnettävistä lisähenkilötöyvuosista voidaan myöntää määräaikaisina. Valtionosuuden piiriin tulevien uusien teattereiden henkilötöyvuodet voivat alkuvaiheessa olla kokonaan määräaikaisia. 5) Teattereiden valtionosuusedellytysten täytyminen tarkistetaan määräajoin. Opetusministeriö asettaa työryhmän laatimaan tarkistamisen kriteeristöä. Myös valtionosuuden piiriin tulevien uusien teattereiden valtionosuusedellytysten tarkistaminen tehtäisiin edellä mainitun kriteeristön perusteella. 6) 6 a §:n mukaisen harkinnanvaraisen valtionavustuksen määrää korotetaan, sen käyttötarkoitusta laajennetaan koskemaan kehittämistoimintaa ja avustuksen jakokriteeristöä tarkistetaan muun ohessa siten, että valtionavustuksella ei ole vaikutusta henkilötöyvuosien määrään. 7) Valtionosuusjärjestelmän perustietolomaketta 7207-06, jolla kysytään edellisen vuoden toteutuneet henkilötöyvuodet, tarkennetaan a) henkilötöyvuoden laskentaperusteiden ja b) 6 a §:n mukaisen harkinnanvaraisen avustuksen käytön osalta.</p>			
Avainsanat (asiasanat) Teatteri, valtionosuus, henkilötöyvuosi, yksikköhinta			
Muut tiedot			
Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:13		ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-197-6 952-442-139-9 (PDF)
Kokonaissivumäärä 37 + liitteet	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Yliopistopaino		Kustantaja Opetusministeriö	

Presentationsblad

Utgivare

Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum

28.3.2003

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar	
Arbetsgruppen för teaternas statsandelar Ordförande: Matti Väisänen Sekreterare: Anja Koskela och Pasi Rentola		Uppdragsgivare Undervisningsministeriet	
		Datum för tillsättandet av organet 3.9.2002	Dnr
Publikation (även den finska titeln) Utredning om hur statsandelssystemet för teaternas fungerar (Selvitys teattereiden valtionosuusjärjestelmän toimivuudesta)			
Publikationens delar promemoria samt bilagor			
Sammandrag Arbetsgruppen har utrett i vilken mån de syften och den princip med årsverken som anges i teater- och orkesterlagen har nåtts och genomförts, i vilken mån teaternas faktiska årsverken motsvarar det antal som berättigar till statsandel, hur andelarna konstnärlig personal och övrig personal har ändrats under den tid lagen varit i kraft, vilken betydelse lagen haft på den regionala jämställdheten och tillgången på yrkeskunnig arbetskraft i olika delar av landet samt hur statsunderstödet enligt prövning med stöd av 6 a § i teater- och orkesterlagen har inriktats och hur detta stöd har inverkat på antalet årsverken. Utifrån utredningsresultaten har arbetsgruppen bedömt systemets inflexibilitet, något som nämndes i uppdraget, hur detta system, som bygger på årsverken och behovsprövade understöd, borde utvecklas och vilka verkningar olika utvecklingsåtgärder skulle ha. Enligt arbetsgruppens mening fungerar systemet med pris per årsverke som understödsgrund i huvudsak väl. Utredningarna visar att systemet inte är särskilt inflexibelt, eftersom sex nya teatrar har blivit delaktiga av statsandelssystemet under den tid lagen varit i kraft. Arbetsgruppen anser likväl att följande tre omständigheter visat sig problematiska i systemet: a) det pris per årsverke som läggs till grund för statsandelen motsvarar inte den faktiska kostnadsutvecklingen; inte heller förutsätter lagen att ändringar i kostnadsnivån beaktas (indexförhöjningar), b) det kalkylerade antalet årsverken till grund för statsandelen har klart börjat släpa efter teaternas faktiska årsverken och c) det är svårt för nya teatrar att bli delaktiga av lagen. Arbetsgruppen föreslår att statsandelssystemet för teatrar ändras som följer: 1) Det pris per enhet per årsverke som läggs till grund för statsandelen skall enligt lag justeras regelbundet så att det svarar mot den faktiska kostnadsutvecklingen. 2) Priset per enhet justeras med indexförhöjningar på samma sätt som i fråga om orkestrar och museer. 3) Det totala antalet årsverken som läggs till grund för statsandelen höjs i budgeten så att det ligger närmare det faktiska sammanlagda antalet årsverken i teatrar med rätt till statsandel. 4) I syfte att öka flexibiliteten i statsandelssystemet och för att underlätta för nya teatrar att bli delaktiga av lagen skall en del av de extra årsverken som går till teatrar som redan är delaktiga av lagen kunna beviljas för en viss tid. Årsverken för nya teatrar som blir delaktiga av systemet kan i början vara helt tidsbundna. 5) Frågan om teaternas uppfyller kriterierna för statsandel granskas med jämna mellanrum. Undervisningsministeriet tillsätter en arbetsgrupp som skall utarbeta granskningskriterier. Även granskningen av att nya teatrar som blir delaktiga av statsandelssystemet fyller villkoren sker utifrån nämnda kriterier. 6) Beloppet på det behovsprövade statsunderstödet enligt lagens 6 a § höjs, ändamålet beddas så att det gäller utvecklingsverksamhet, och utdelningskriterierna revideras bl.a. så att statsunderstödet inte inverkar på antalet årsverken. 7) Blankett 7207-06 som i statsandelssystemet används för insamling av basdata om föregående års faktiska årsverken preciseras i fråga om a) grunderna för beräkningen av årsverken och b) användningen av behovsprövade understöd enligt 6 a §.			
Nyckelord Teater, statsandel, årsverke, pris per enhet			
Övriga uppgifter			
Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2003:13		ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-197-6 952-442-139-9 (PDF)
Sidoantal 37 + bilagor	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Universitetstrycket		Förlag Undervisningsministeriet	

Description

Publisher
Ministry of Education

Date of publication
28.3.2003

Authors (If a committee: name, chair, secretary) Committee on the system of statutory state aid granted to theatres (Teattereiden valtionosuustyöryhmä) Chair: Matti Väisänen Secretaries: Anja Koskela and Pasi Rentola		Type of publication Reports of the Ministry of Education, Finland	
		Contracted by Ministry of Education	
		Committee appointed on 3.9.2002	Dno
Name of publication Report of a committee on the system of statutory state aid granted to theatres			
Parts			
Abstract <p>The committee reviewed how the aims and the person-year principle determined in the Theatres and Orchestras Act have been achieved; how the person-years determining the statutory state aid correspond to actual realised person-years; how the relative shares of artistic and other personnel have changed since the Act came into force; how the Act influences regional equality and access to competent work force in different parts of the country; and how the discretionary state subsidies allocated under Section 6a of the Act are used and how they influence the number of person-years. Based on studies, the committee assessed to what extent the system is deadlocked and explored ways to develop the system consisting of person-year-based of statutory state aid and discretionary subsidies and what effects different development measures would have.</p> <p>In the committee's opinion, the system based on the price of a person-year works well on the whole. According to studies, the system is not particularly deadlocked, because six theatres have been included in the statutory state aid system since the Act came into force. The committee sees, however, that there are certain problems: (a) The price of the person-year used in the statutory state aid system does not correspond to actual costs, nor does the Act provide for compensation for the rise in cost (index increments). (b) The number of the computational person-years used in the statutory state aid has clearly been smaller than that of the actual person-years realised in the theatres. (c) It is difficult for new theatres to be admitted into the system.</p> <p>The committee proposes that the statutory state aid for theatres be changed in the following way:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) The unit price of person-year, on which the state aid system is based, should be readjusted regularly to correspond to actual costs. (2) Index increments will be made to the unit price in the same way as in the financing of orchestras and museums. (3) The total number of person-years which determine the statutory state aid will be raised in the budget closer to the actual number of realised person-years. (4) With a view to enhancing the flexibility of the statutory state aid system and to facilitating the inclusion of new theatres in it, part of the increases in person-years already provided for by the Act can be granted on a temporary basis. The person-years granted to new theatres can be either partially or totally temporary at the initial stage. (5) It will be periodically verified that the theatres meet the criteria for statutory state aid. The Ministry of Education will appoint a committee to revise the set of criteria. These criteria would also be used to check the eligibility of new theatres for statutory state aid. (6) The sum of the discretionary state aid granted under Section 6 of the Act will be increased, its uses will be extended to include development, and the principles of allocation will be revised so that it has no effect on the number of person-years. (7) The form used to check the actual person-years realised in the theatres during the past year will be revised to provide more specific data.			
Other information			
Key words			
Name and number of series Reports of the Ministry of Education, Finland 2003:13		ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-197-6 952-442-139-9 (PDF)
Number of pages 37 + appendices	Language Finnish	Price	Degree of confidentiality public
Distributed by Helsinki University Press		Published by Ministry of Education	

Opetusministeriölle

Opetusministeriö asetti 3.9.2002 työryhmän jonka tehtävänä on ollut selvittää teatteri- ja orkesterilain sekä valtionosuusjärjestelmän toimivuutta kustannusrakenteeltaan erilaisten teattereiden kohdalla. Selvityksen tuli koskea sekä henkilötövuoden perusteella määräytyvää valtionosuutta että myös siihen liittyvää harkinnanvaraista määrärahaa. Työryhmän asettaminen perustui valtion vuoden 2002 talousarvion käsittelyn yhteydessä annettuun eduskunnan lausumaan, jossa eduskunta edellytti, että hallitus selvittää teattereiden valtiontukijärjestelmässä olevat epäkohdat ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin niiden poistamiseksi (EV 35/2001 vp - HE 115/2001 vp).

Työryhmän tuli selvittää miten teatteri- ja orkesterilain tavoitteet ja henkilötövuosiperiaate ovat käytännössä toteutuneet sekä miten teattereiden todellinen henkilötövuosimäärä ja valtionosuuteen oikeuttava henkilötövuosimäärä vastaavat toisiaan. Lisäksi tuli selvittää, miten taiteellisen ja muun henkilökunnan osuus teattereissa on muuttunut lain voimassaoloaikana, mikä merkitys lailla on ollut alueelliselle tasa-arvolle ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuudelle ympäri maan. Teatteri- ja orkesterilain 6 a §:n nojalla myönnettävän harkinnanvaraisen valtionavustuksen osalta tuli selvittää miten edellä mainittu tuki on käytetty ja millainen vaikutus sillä on ollut henkilötövuosimäärän muotoutumiseen. Työryhmän tuli edellä mainittujen selvitysten perusteella tehdä ehdotus toimenpiteistä epäkohtien poistamiseksi. Erityisesti tuli pohtia mahdollisuuksia nykyisen järjestelmän lukkiutuneisuuden poistamiseksi.

Työryhmän puheenjohtajaksi opetusministeriö kutsui taloussuunnittelupäällikkö Matti Väisäsen opetusministeriöstä ja varapuheenjohtajaksi kulttuuriasianneuvos Katri Santtilan opetusministeriöstä. Jäseniksi kutsuttiin hallintojohtaja Helena Ahonen Lahden kaupunginteatterista, varatuomari Liisa Hyvärinen korkeimmasta hallinto-oikeudesta, tuottaja Pilvi Kuitu Tanssiteatteri Mobita/Danscosta ja tuottaja Göran Michelsson Viirus teatterista. Työryhmän sihteerinä ovat toimineet taloussihteerit Pasi Rentola opetusministeriöstä ja teatterikriitikko Anja Koskela.

Toimeksiantonsa mukaisesti työryhmä on selvittänyt vuosina 1993-2001 teatterikentässä sekä teattereiden rahoitus- ja henkilöstörakenteessa tapahtuneita muutoksia teattereita koskevien tilastojen perusteella. Lisäksi työryhmä on tehnyt kyselyn valtionosuuden piirissä oleville teattereille. Työryhmä kuului Suomen Teatteriliiton, Teatterikeskuksen, Suomen Kuntaliiton ja Lippupalvelu Oy:n edustajia.

Työryhmän tuli saada työnsä valmiiksi 15.2.2003 mennessä. Työryhmälle myönnettiin jatkoaikaa 31.3.2003 saakka. Työryhmä on kokoontunut yhteensä 12 kertaa.

Saatuaan työnsä päätökseen työryhmä jättää kunnioittaen muistionsa opetusministeriölle.

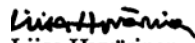
Helsingissä 28 päivänä maaliskuuta 2003

Matti Väisänen

Katri Santtila

Liisa Hyvärinen

Göran Michelsson

Pasi Rentola

Helena Ahonen

Pilvi Kuitu

Anja Koskela

Sisältö

Johdanto	9
1 Teatteritoiminta Suomessa	10
1.1 Teatterikenttä	10
1.2 Taloudellinen tarkastelu	12
1.3 Katsoja- ja esitysmäärät	15
1.4 Henkilökunnan määrä ja jakauma	16
2 Vuoden1993 alusta voimaan tulleen teatteri- ja orkesterilain tavoitteet ja niiden toteutuminen	17
2.1 Tavoitteet	17
2.2 Lait ja muutokset	18
2.3 Henkilötyövuosiperiaatteen keskeinen sisältö	18
2.3.1 Yksikköhinta	19
2.3.2 Henkilötyövuosi	19
2.3.3 Harkinnanvarainen valtionavustus	20
2.4 Lain tavoitteiden toteutuminen	20
3 Henkilötyövuodet valtionosuuden perustana	21
3.1 Todellisten ja valtionosuuteen oikeuttavien henkilötyövuosien vastaavuus	21
3.2 Teattereiden kustannustason ja yksikköhintojen kehitys	23
3.3 Taiteellisen ja muun henkilökunnan osuuden kehitys	24
3.4 Johtopäätökset	26
4 Teattereiden alueellisen ja kielellisen tasa-arvon toteutuminen ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	27
4.1 Teattereiden alueellinen jakautuminen	27
4.2 Kielellinen tasa-arvo ja ruotsinkielinen teatteritoiminta	30
4.3 Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	31
4.4 Johtopäätökset	32
5 Teatteri- ja orkesterilain 6 a §:n mukaisen harkinnanvaraisen avustuksen merkitys valtionosuutta saavien teattereiden rahoituksessa	33
5.1 Tuen myöntämisen perusteet	33
5.2 Harkinnanvaraisen tuen käyttökohteet	35
5.3 Johtopäätökset	35
6 Toimenpide-ehdotukset	36
Liitteet	38

Johdanto

Teattereiden taloudelliseen asemaan liittyvät kysymykset ovat miltei koko teatteri- ja orkesterilain voimassaoloajan olleet esillä julkisessa keskustelussa. Ongelmaksi on nähty, että lain piirissä oleville teattereille ei ole voitu maksaa valtionosuuksia todellisten henkilötyövuosimäärien mukaisesti. Ongelmana on pidetty myös sitä, että henkilötyövuoden yksikköhinta ei ole seurannut yleistä kustannustason kehitystä.

Muistion ensimmäisessä luvussa tarkastellaan valtakunnallista teatteritoimintaa, erityisesti sen taloudellista ja toiminnallista kehitystä mm. valtakunnallisen teatteriverkoston, katsoja- ja esitysmäärien sekä henkilöstö- ja rahoitusrakenteen osalta. Tarkasteluajanjaksoksi muistiossa on otettu vuodet 1993-2001, jota koskevat rahamääräiset luvut esitetään markkamääräisinä. Tarkastelu on rajattu koskemaan ainoastaan valtionosuuden piirissä olevia teattereita. Näin ollen Suomen Kansallisteatteri ja ns. vapaa kenttä ovat tämän tarkastelun ulkopuolella.

Toisessa ja kolmannessa luvussa käsitellään teattereiden rahoitusta koskevaa lainsäädäntöä, sen tavoitteita ja niiden toteutumista. Erityisesti kolmannessa luvussa tarkastellaan henkilötyövuosia valtionosuuden perustana. Tarkastelu pitää sisällään vertailun teattereiden todellisen henkilötyövuosimäärän ja valtionosuuteen oikeuttavan henkilötyövuosimäärän vastaavuudesta, selvityksen yksikköhinnan kehityksestä sekä taiteellisen ja muun henkilökunnan osuuksien muutoksista.

Neljännessä luvussa selvitetään teatteri- ja orkesterilain merkitystä alueelliselle tasa-arvolle ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuudelle maan eri osissa. Tarkastelun kohteena ovat teatteriverkoston valtakunnallinen jakautuminen, alueellinen teatteritoiminta, teatterin toiminta-alueen asukasmäärä sekä teattereiden katsojamäärien alueelliset erot ja eri tyyppisten teatterien sijainti. Lisäksi tarkastellaan kielellisen tasa-arvon toteutumista ruotsinkielisten teattereiden perusteella sekä ammattitaitoisen työvoiman tasa-arvoista saatavuutta. Muistion viidennessä luvussa selvitetään tarkemmin 6 a §:n nojalla myönnettävän harkinnanvaraisen valtionavustuksen taloudellista merkitystä sekä tuen jakoperusteita ja käyttökohteita.

Selvitysten perusteella työryhmä on tehnyt valtionosuusjärjestelmän toimivuudesta johtopäätöksiä, joiden perusteella muistion kuudennessa luvussa esitetään toimenpideehtouksia järjestelmän epäkohtien korjaamiseksi sekä joustavuuden lisäämiseksi ja kehittämiseksi.

1 Teatteritoiminta Suomessa

1.1 Teatterikenttä

Näyttämötaiteen tukeminen veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista arpajaislain (491/1965) nojalla merkitsi teatterien toiminnan ja talouden kehityksen voimistumista. Maahamme alkoi muodostua koko valtakunnan kattava teatteriverkosto, mikä on tarjonnut suomalaisille mahdollisuuden taide- ja kulttuuripalveluiden käyttöön hyvinvointivaltion ja kulttuuritarjonnan alueellisen tasa-arvon hengessä.

Teatteri- ja orkesterilain (730/1992) voimaan tullessa vuoden 1993 alusta opetusministeriö päätti teatterikohtaisesti, mitkä teatterit tulivat lain perusteella saamaan valtionosuutta. Opetusministeriön toimivaltaan kuului päättää myös siitä, mitkä teatterit myöhemmin otetaan valtionosuusjärjestelmän piiriin.

Valtakunnallinen teatteriverkosto on säilynyt ja jopa vahvistunut teatteri- ja orkesterilain aikana. Lain voimaantullessa vuonna 1993 lähes kaikki 1960- 70 luvuilla perustetut ammattimaiset teatteriryhmät hyväksyttiin valtionosuuteen oikeutetuiksi. Sen sijaan vuoden 1990 aikoihin perustetut ns. "toisen aallon" teatteriryhmät jäivät tuen ulkopuolelle. Vain 1991 perustettu Q -teatteri ja Viirus tekivät poikkeuksen.

Teatterin tiedotuskeskuksen käyttämän luokituksen mukaan teatterit jaetaan henkilötyövuosimäärien perusteella kolmeen eri luokkaan; suuret teatterit (yli 70 htv), keskisuuret teatterit (21-69 htv) sekä ryhmä- ja pienteatterit (1-20 htv). Tanssiteattereita käsitellään omana ryhmänään.

Vuonna 1993 valtionosuutta saavien teattereiden joukkoon hyväksyttiin kaikkiaan 53 teatteria. Näistä 11 oli teatteriryhmiä, kuusi tanssiteattereita ja neljä lastenteattereita. Tuon jälkeen on valtionosuuteen oikeutetuksi hyväksytty kuusi uutta teatteria, joista neljä on ollut tanssiteattereita, yksi keskisuuri ja yksi pieni puheteatteri. Lain piiriin hakeneiden teattereiden määrä on vuosittain vaihdellut. Parhaimmillaan hakijoiden joukossa on ollut yhdeksän puheteatteria ja kolme tanssiteatteria. On kuitenkin huomioitava, että kaikki hakijat eivät välttämättä ole valtionosuuskelpoisia. Yksi teatteri on lopettanut toimintansa ja yksi on yhdistynyt toiseen teatteriin. Vuonna 2003 valtionosuutta saa 57 teatteria, joista suuria teattereita on yhdeksän ja keskisuuria 24. Teatteriryhmiä ja pienteattereita lain piirissä on 14, tanssiteattereita kymmenen ja lastenteattereita yhdeksän (liite 3).

Valtionosuuteen oikeutettuja puheteattereita ja tanssiteattereita on eri lääneissä kartan 1 mukaisesti. Miltei kaikilla kaupunginteattereilla on ohjelmistoa myös lapsille, mutta

yksinomaan lastenteatteritoimintaa harjoittavia teattereita löytyy lähinnä pääkaupunkiseudulta ja Tampereelta. Lisäksi alueellisen teatteritoiminnan avulla pyritään tarjoamaan teatteripalveluita myös harvaan asutuilla alueilla ja siellä, missä välimatkat teatteriin ovat pitkät. Kiertuetoiminta puolestaan edistää monipuolisen näyttämötaiteen saavutettavuutta koko maassa.

Kartta 1. Teattereiden jakautuminen teatterityypeittäin eri lääneissä.

Ahvenanmaan maakunnalla on muun valtakunnan talousarviosta erillinen oma talousarvionsa, minkä vuoksi Ahvenanmaalla harjoitettava teatteritoiminta on rajattu tämän selvityksen ulkopuolelle.

Valtionosuuden piirissä olevien taidelaitosten lisäksi suurimmaksi osaksi valtion ylläpitämällä Suomen Kansallisteatterilla on merkittävä asema näyttämötaiteen kentässä. Taide-elämää rikastuttaa myös ns. taiteen vapaa kenttä. Kokeileva, osin projektiluontoinen taidetoiminta sekä monitaiteellinen ja ryhmämuotoinen taiteellinen työskentely laajentavat kulttuuripalveluita. Erityisesti teatterin ja tanssin alalla tämä kenttä on kasvanut 1990-

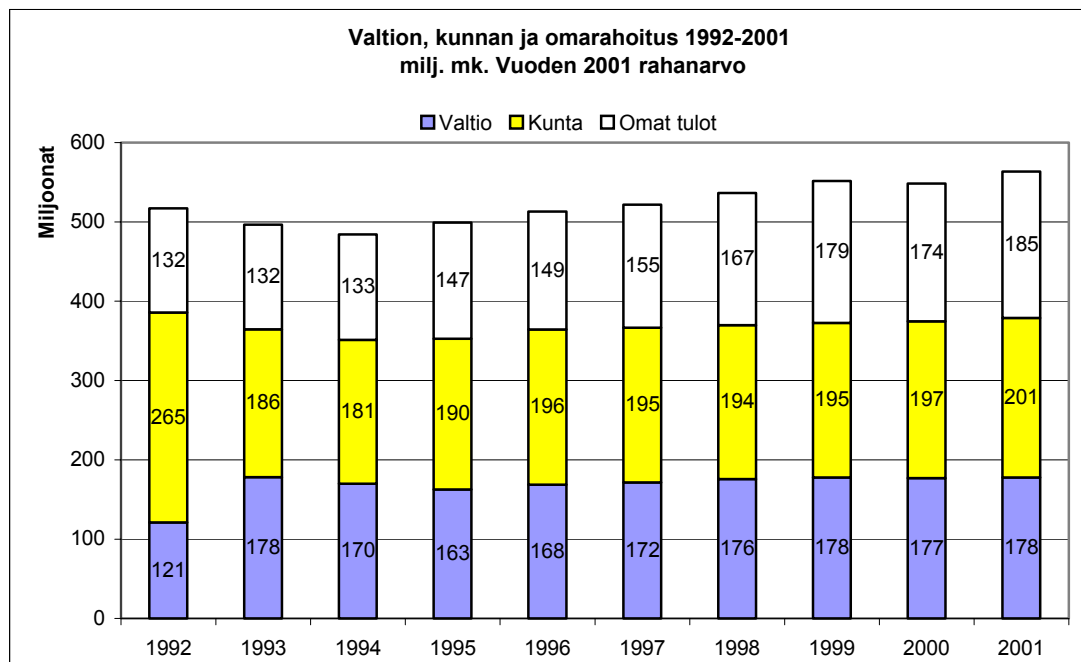
luvulla. Toiminta-avustusta säännölliseen ammattimaiseen toimintaan saa vuonna 2003 kaikkiaan 22 teatteriryhmää ja kahdeksan tanssiryhmää.

1.2 Taloudellinen tarkastelu

Valtionosuutta saavan teatterin ylläpitäjä voi olla kunta, osakeyhtiö, rekisteröity yhdistys tai säätiö. Teattereille osoitetaan käyttökustannuksiin vuonna 2003 valtionosuuksina ja -avustuksina yhteensä noin 30 768 000 euroa. Määräraha on kasvanut vuodesta 1993 noin 3 972 000 eurolla.

Lain voimaan tullessa vuonna 1993 rahoitusrakenne muuttui kaavion 1 mukaisesti siten, että valtionosuudet kasvoivat noin 50 prosenttia ja vastaavasti kunnat vähensivät osuuttaan noin kolmanneksen, jolloin valtion ja kuntien osuudet olivat lähes samansuuruiset. Vuosina 1993-2001 kuntien osuus on kasvanut hieman valtion rahoitusosuutta nopeammin. Suurinta kasvu on ollut teattereiden omien tulojen kohdalla.

Kaavio 1. Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden rahoitusrakenne vuosina 1992-2001 (indeksitiedot liitteenä 2).

Valtionosuuden taso on teatterityypeittäin tarkasteltuna kasvanut tanssi-, ryhmä- ja pien-teattereissa kun taas se on vähentynyt suurissa ja keskisuurissa teattereissa. Kasvun painottuminen tanssiteattereihin selittyy osaksi sillä, että valtionosuuden piiriin on otettu mukaan neljä uutta tanssiteatteria.

Taulukko 1. Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden valtionosuus/-avustus 1992-2001. Vuoden 2001 rahanarvo.

	1992	1993	2001	Muutos	Muutos %	Muutos	Muutos %
				92-01	92-01	93-01	93-01
Suuret teatterit	56 319	92 026	89 979	33 660	60,0	-2 047	-2,0
Keskisuuret teatterit	49 536	72 658	65 114	15 578	31,0	-7 544	-10,0
Ryhmät ja pienteatterit	10 380	8 943	13 924	3 544	34,0	4 981	56,0
Tanssiteatterit	4 835	4 735	8 596	3 761	78,0	3 861	82,0
Yhteensä	121 071	178 362	177 615	56 544	47,0	-747	0,0

Teatteri- ja orkesterilain voimaantulon myötä vuonna 1993 kunnat leikkasivat edelliseen vuoteen verrattuna omaa tukeaan teattereille valtionosuuksien kasvua enemmän eli noin 78 miljoonalla markalla. Vaikkakin kuntien tuki teattereille on tämän jälkeen reaalisesti jonkin verran kasvanut, on se edelleenkin noin 24 prosenttia alhaisemmalla tasolla kuin ennen lain voimaantuloa. Lain voimassaolon aikana on kuntien tuki kasvanut ryhmä- ja pienteattereille sekä tanssiteattereille. Tuen kasvu johtuu siitä, että edellä mainittuja teattereita on tullut lain piiriin lisää. Sen sijaan suurten ja keskisuurten teattereiden kohdalla kuntien rahoitusosuus verrattuna vuoden 1992 tasoon on edelleenkin alhaisemmalla tasolla huolimatta siitä, että kuntien tuki on näissäkin ryhmissä kasvanut lain voimassaoloaikana.

Taulukko 2. Kuntien rahoitusosuus teattereille teatterityypeittäin (1000 mk). Vuoden 2001 rahanarvo.

	1992	1993	2001	Muutos	Muutos %	Muutos	Muutos %
				92-01	92-01	93-01	93-01
Suuret teatterit	140383	87816	97986	-42397	-30,0	10170	12,0
Keskisuuret teatterit	117981	89505	91740	-26241	-22,0	2235	2,0
Ryhmät ja pienteatterit	5251	7893	9755	4504	86,0	1862	24,0
Tanssiteatterit	997	1133	1692	695	70,0	559	49,0
Yhteensä	264614	186349	201174	-63440	-24,0	14825	8,0

Teatterit ovat kasvattaneet omaa tulonhankintaansa lain voimassaolon aikana noin 40 prosentilla. Kasvua on tapahtunut kaikissa teatterityypeissä, suhteellisesti eniten kasvua on ollut tanssi-, ryhmä- ja pienteattereilla. Rahamääräisesti eniten omat tulot kasvoivat suurilla ja keskisuurilla teattereilla.

Taulukko 3. Teattereiden oma tulonhankinta teatterityypeittäin. Vuoden 2001 rahanarvo.

	1992	1993	2001	Muutos	Muutos %	Muutos	Muutos %
				92-01	92-01	93-01	93-01
Suuret teatterit	73463	70722	94212	20749	28,0	23490	33,0
Keskisuuret teatterit	43954	44422	62032	18078	41,0	17610	40,0
Ryhmät ja pienteatterit	11447	13803	22034	10587	92,0	8231	60,0
Tanssiteatterit	2640	2687	6233	3593	136,0	3546	132,0
Yhteensä	131506	131635	184513	53007	40,0	52878	40,0

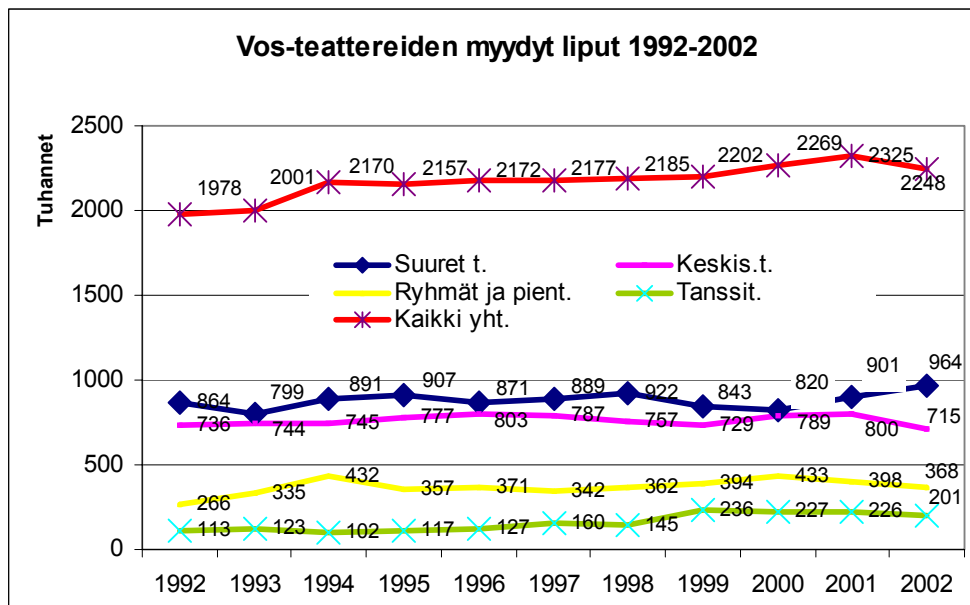
Suomen Kansallisteatteri on kansallinen taidelaitos, jonka päärahoittaja on valtio. Kansallisteatteri saa toimintaansa harkinnanvaraista valtionavustusta vuosittain valtion talousarvion rajoissa. Vuonna 2003 valtionavustus on 7 896 000 euroa. Suomen Kansallisteatteri on rajattu tämän selvityksen ulkopuolelle.

Selvityksen ulkopuolelle on rajattu myös valtionosuusjärjestelmän ulkopuolisen kentän toiminta, mitä rahoitetaan valtion harkinnanvaraisilla avustuksilla, säätiöiden apurahoilla ja avustuksilla, kuntien avustuksilla sekä teattereiden omilla tuloilla. Näiden valtionosuusjärjestelmän ulkopuolisten ammattiteatteriryhmien rahoituksesta tulee valtiolta noin 20 prosenttia, kunnilta noin 14 prosenttia ja omat lipputulot kattavat rahoituksesta noin 66 prosenttia. Vuonna 2003 näyttämötaiteen edistämiseen on osoitettu kaikkiaan 1 590 000 euroa, josta valtionosuusteattereiden ulkopuolisen kentän toiminta- ja produktioavustuksiin noin 815 000 euroa. Tanssiteiteen tukemiseen on osoitettu kaikkiaan 532 000 euroa, josta noin 467 000 euroa valtionosuusjärjestelmän ulkopuolisen kentän toiminta- ja produktioavustuksiin.

1.3 Katsoja- ja esitysmäärät

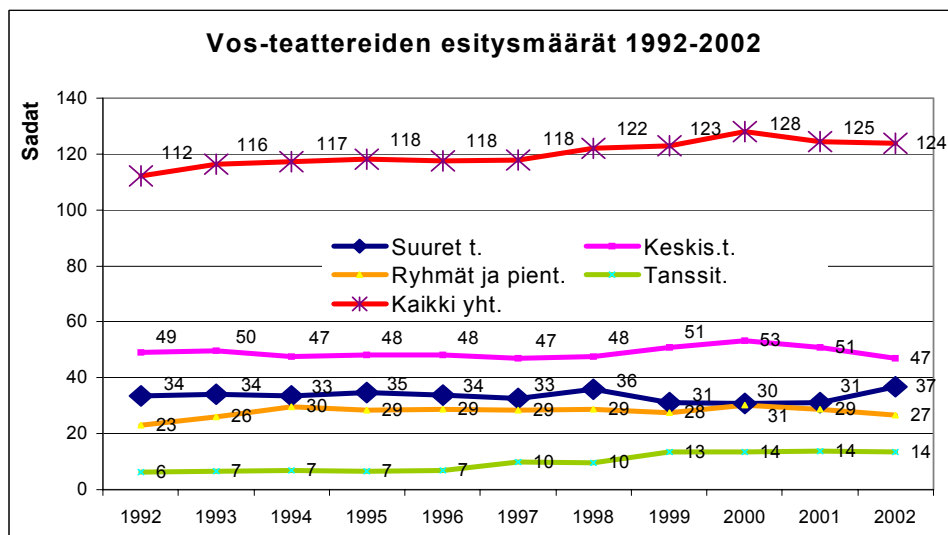
Teattereiden yleisömäärä on kasvanut vuoden 1993 noin 2 miljoonasta katsojasta nykyiseen 2,3 miljoonaan. Luku ei sisällä ilmaislippuja eikä toisten teattereiden tekemiä vierailuja. Suhteellisesti eniten katsojamäärät ovat kasvaneet ryhmä- ja tanssiteattereilla.

Kaavio 2. Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden katsojamäärät vuosina 1992-2002.

Esityskertoja vuonna 2001 valtionosuuden piirissä olleissa teattereissa oli kaikkiaan 12 459. Tästä tanssiteattereiden osuus oli noin 11 prosenttia.

Kaavio 3. Teattereiden esitysmäärät 1992-2002.

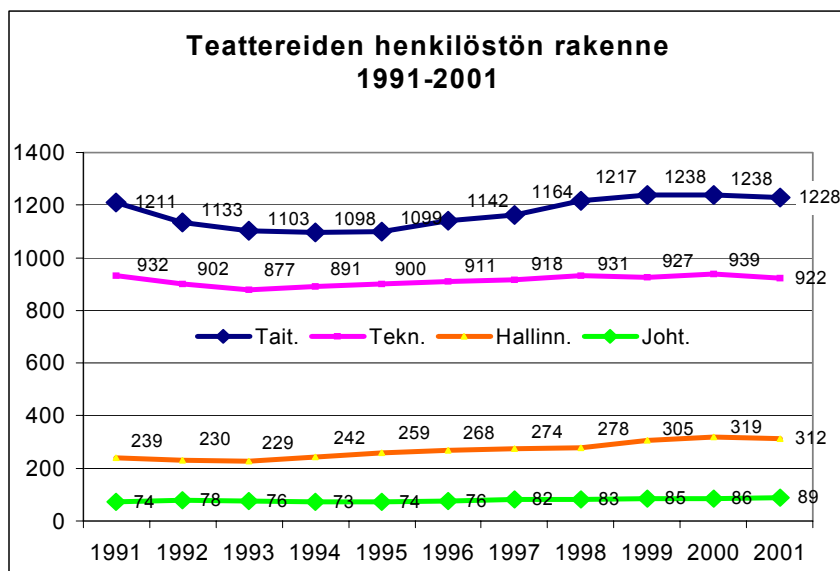

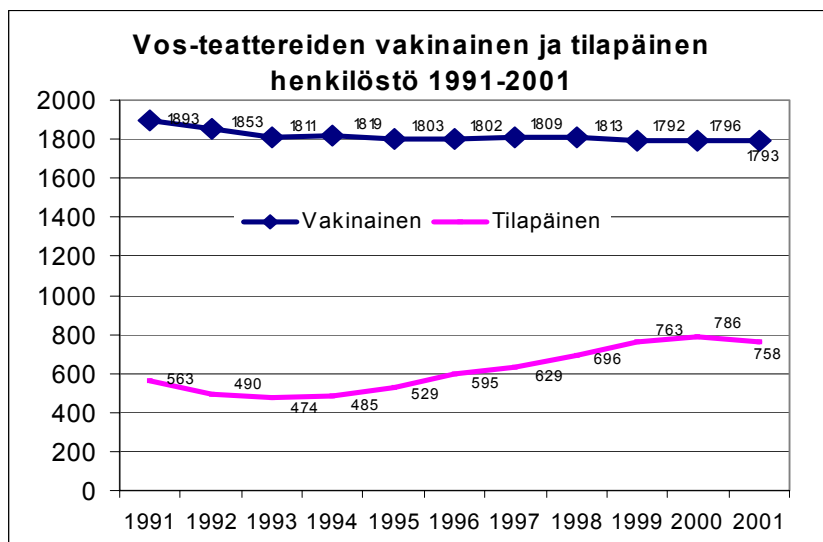
1.4 Henkilökunnan määrä ja jakauma

Teatterit työllistävät vuodessa yhteensä noin 2500 henkilötyövuotta. Vakainaisia työntekijöitä on noin 1800. Vuosina 1993-2001 teattereiden henkilötyövuosimäärä kasvoi 266:lla. Taiteellisen henkilöstön osuus kasvoi noin 11 prosenttia kun taas teknisen henkilöstön osuus pysyi lähes ennallaan. Hallinnollisen henkilöstön osuus kasvoi eniten, noin 36 prosentilla (katso luku 3.3. taiteellisen ja muun henkilökunnan osuuden kehitys). Merkittävin muutos teattereiden henkilöstörakenteessa on ollut taiteellisen henkilöstön korvaaminen yhä enemmän ns. freelancereilla.

Kaavio 4. Teattereiden henkilöstörakenne ja sen muutokset vuosina 1991-2001.

Kaavio 5. Teattereiden vakinaisen ja tilapäisen henkilöstön määrän kehitys vuosina 1991-2001.

2 Vuoden 1993 alusta voimaan tulleen teatteri- ja orkesterilain tavoitteet ja niiden toteutuminen

Vuoteen 1993 saakka valtion tuki teattereille oli harkinnanvaraista ja sitä rahoitettiin lähinnä veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista. Eduskunta hyväksyi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain sekä teatteri- ja orkesterilain 3.8.1992. Lait tulivat voimaan 1.1.1993. Teatterilainsäädäntöä oli ehditty pohtia useissa komiteoissa ja toimikunnissa jo vuodesta 1965 lähtien.

Teattereiden valtionosuuden määräytymisperusteeksi valittiin henkilötyövuotta kohden laskettava yksikköhinta. Henkilötyövuosimäärän katsottiin kuvaavan parhaiten teattereiden kustannuksia. Lisäksi henkilötyövuoden hintaan ja määriin perustuvan järjestelmän katsottiin olevan riittävän selkeä.

2.1 Tavoitteet

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain tavoitteena oli määritellä, millä osuudella valtio osallistuu kuntien opetus- ja kulttuuritoiminnan kustannuksiin ja samalla selkeyttää kuntien ja valtion välisen taloudellisen tuen jakoa. Tavoitteena oli saada menokehitys paremmin hallintaan ja ennakoitavaksi sekä tarkemman arvioinnin kohteeksi.

Uudistuksen tavoitteena oli lisäksi keventää valtionapujärjestelmän hallintoa ja toimintaa koskevia säännöksiä. Samalla kun kuntien itsehallintoa tuli vahvistaa sekä kuntien ja laitosten toimintavapautta lisätä, tuli myös tukea korkeatasoisten kulttuuri- ja vapaa-ajkapalvelujen ylläpitämistä ja kehittämistä maan eri alueilla.

Teatteri- ja orkesterilain tavoitteena oli turvata teattereille paremmat edellytykset pitkäjänteiseen taiteelliseen työhön sekä toiminnan suunnitteluun, kun valtion rahoitus muodostuu säännölliseksi ja jatkuvaksi eikä ole riippuvainen raha-arpajais- ja veikkaustvoittovarojen tuotosta. Lähtökohtana oli, että valtionosuusperusteiden muuttaminen ei saanut johtaa yksityisten taidelaitosten toimintaedellytysten vaarantumiseen, mutta toisaalta haluttiin korostaa tuen saajien omaa vastuuta taloudestaan.

2.2 Lait ja muutokset

Valtionosuutta myönnetään teattereiden käyttökustannuksiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaissa (635/1998) ja teatteri- ja orkesterilaissa (730/1992) säädetään. Periaate on, että valtionosuus teatterille määräytyy laskennallisesti henkilötövuosien määrän, henkilötövuotta kohden vahvistetun euromäärän ja valtionosuusprosentin perusteella. Henkilötövuosien määrästä ja henkilötövuotta kohden vahvistettavasta euromäärästä päättää eduskunta vuosittain valtion talousarvion yhteydessä. Päätöksen teatterin valtionosuudesta tekee opetusministeriö kunkin vuoden talousarvion rajoissa. Opetusministeriö voi myös erityisillä perusteilla valtion talousarvion rajoissa myöntää harkinnanvaraista valtionavustusta teatterille.

Vuonna 1993 voimaan tullessa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaissa todettiin, että teattereiden yksikköhinnat vahvistetaan vuosittain edellisen vuoden yksikköhinnan perusteella siten, että lisäksi otetaan huomioon arvioitu kustannustason ja valtion toimenpiteistä aiheutuva toiminnan muutos. Vuoden 1996 lain muutoksella teatterit irrotettiin tästä ns. indeksitarkistuksesta (1151/1996) ja säädettiin, että asianomainen ministeriö vahvistaa teattereiden yksikköhinnan laskennallista henkilötövuotta kohden vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

Vuonna 1993 voimaan tullessa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaissa valtionapuprosentti määräytyi teatterin sijaintikunnan kantokykyluokan perusteella. Kulttuuritoimen valtionosuus vaihteli 25-40 prosentin välillä. Vuoden 1996 alusta siirryttiin ns. Kosken mallin mukaiseen valtionosuusprosenttiin eli yhtenäiseen 37 prosentin valtionosuuteen. Tampereen Työväen Teatterin ja Svenska Teatern i Helsingfors -nimisen teatterin valtionosuusprosentiksi tuli 60 (1448/1995, 1460/1995, 1151/1996).

Vuonna 1993 voimaan tulleen teatteri- ja orkesterilain perusteella voi opetusministeriö myöntää valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävälle teatterille valtionosuutta korkeampana kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksessa annetussa laissa säädetään (705/1992 5 § 2 mom.). Hallituksen esityksen (HE 215/1991, s. 63) mukainen erityinen peruste voi olla toiminnan erikoisluonne kuten valtakunnallinen tanssiteatteri-, nukketatteri- tai lastenteatteritoiminta tai muu valtakunnallisesti merkittävä teatteritoiminta taikka alueellinen teatteritoiminta. Vuoden 1995 alusta korotettu valtionosuus muuttui harkinnanvaraiseksi avustukseksi (1277/1994 6 a § 2 mom.). Syyskuun 1. päivästä 2001 lähtien on harkinnanvaraista avustusta koskeviin päätöksiin sovellettu valtionavustuslakia (688/2001).

2.3 Henkilötövuosisperiaatteen keskeinen sisältö

Teatterin ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta teatteritoiminnan käyttökustannuksiin 37 prosenttia euromäärästä, joka saadaan kun ylläpitäjälle vahvistettu laskennallinen henkilötövuosien määrä kerrotaan henkilötövuotta kohden asianomaista toimintaa varten määrättyllä yksikköhinnalla (Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 605/1992, 21 § ja 635/1998 15 §). Poikkeuksen tekevät Tampereen Työväen Teatteri ja Svenska Teatern i

Helsingfors, joiden valtionosuusprosentti on 60. Nämä teatterit katsotaan merkitykseltään valtakunnallisiksi.

Teatteri- ja orkesterilain 6 a §:ssä (1277/1994) säädetään myös Suomen Kansallisteatterin rahoituksesta. Toisin kuin valtionosuuteen oikeutetut teatterit Kansallisteatteri voi lain mukaan saada harkinnanvaraista valtionavustusta käyttökustannuksiin ja perustamishankkeisiin. Valtionavustuksen myöntää tällöin opetusministeriö vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

2.3.1 Yksikköhinta

Henkilötyövuoden yksikköhinta käsitteenä perustuu 1.1.1999 voimaan tulleeseen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakiin (635/1998) ja sitä edeltäneeseen samannimiseen ja pääosiltaan samansisältöiseen vuonna 1992 säädettyyn lakiin (605/1992). Teattereiden valtionosuuden määräytyminen poikkeaa esimerkiksi kunnan yleisen kirjastotoiminnan ja kulttuuritoiminnan rahoituksesta, mikä perustuu kunnan asukasmäärään ja asukasta kohden määrättyyn yksikköhintaan. Teattereiden toisenlaista rahoitus pohjaa perusteltiin lain laatimisvaiheessa sillä, että ne tarjoavat palveluita yli kuntarajojen. Tällöin toiminnan laajuutta kuvaavana tunnuslukuna henkilötyövuosimäärä on toimivampi kuin kunnan asukasluku.

Teattereiden yksikköhinnan laskennallista henkilötyövuotta kohden vahvistaa opetusministeriö vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

2.3.2 Henkilötyövuosi

Teattereiden valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä vahvistetaan vuosittain valtion talousarviossa. Opetusministeriö päättää teatteri- ja orkesterilain 4 §:n nojalla vuosittain valtion talousarvion rajoissa teattereiden valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävistä, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 15 §:ssä tarkoitettujen henkilötyövuosien määrästä. Muutoksenhausta ministeriön päätökseen on säädetty viimeksi mainitun lain 56 §:ssä, jonka mukaan valtionosuuden myöntämistä koskevasta päätöksestä saa tehdä oikaisuvaatimuksen ministeriölle. Sen sijaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Opetusministeriön päätöksenteon pohjana toimii teattereille vuosittain tehtävä kysely (perustietolomake 7207-06) edellisen vuoden toteutuneista henkilötyövuosista. Toteutuneet henkilötyövuodet saadaan laskemalla yhteen vakinaisen ja tilapäisen henkilöstön henkilötyövuodet. Palkkamenot, joihin laskelmat perustuvat, ilmoitetaan ilman sosiaalivakuutusmaksuja ja kiinteistöhenkilökunnan palkkamenoja. Täyttämättömiä vakansseja, palkattomia virkavapauksia tai työllisyysvaroin palkattuja ei myöskään sisällytetä laskelmaan. Ostopalveluihin sisältyvät palkkakulut voidaan sisällyttää laskelmiin, mikäli palkkauksen osuus näkyy eroteltuna ostopalvelulaskussa (liite 3).

On mahdollista, että henkilötyövuoden määrittelyssä esiintyy joissakin tapauksissa tulkinnanvaraisuutta vakinaisen päätoimisen ja tilapäisen henkilöstön, mutta myös kiinteistöhenkilökunnan osalta. Henkilötyövuoden määrittelyongelmia voi syntyä myös silloin, kun henkilö hoitaa ylimääräisiä tehtäviä tai palkkaukseen käytetään esimerkiksi EU-tuen edellyttämää kansallista rahoitusta.

2.3.3 Harkinnanvarainen valtionavustus

Valtionosuuden lisäksi opetusministeriö voi myöntää teatteri- ja orkesterilain (730/1992) muuttamisesta annetun lain (1277/1994) 6 a §:n nojalla valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävälle teattereille harkinnanvaraista valtionavustusta. Päätökset tehdään valtion talousarvion rajoissa ja niihin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Lain 34 §:n mukaan opetusministeriön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, mutta siihen saa hakea oikaisua samalta ministeriöltä.

Valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittäväksi teatteriksi on katsottu aluetheateri-, lastenteatteri- ja tanssiteatteri-toiminta. Myös kiertuetoiminnan ja ruotsinkielisen teatteritoiminnan on katsottu olevan valtakunnallisesti merkittävää teatteritoimintaa. Tällä harkinnanvaraisella avustuksella on haluttu turvata alueellista tasa-arvoa. Lastenteattereiden osalta on otettu huomioon muun ohella se, että sen toteutuneet kustannukset ovat yhtä suuret kuin muunkin esitystoiminnan, mutta tulot jäävät alhaisten lippuhintojen vuoksi huomattavasti pienemmiksi.

2.4 Lain tavoitteiden toteutuminen

Työryhmän yhtenä tehtävänä oli toimeksiannon mukaisesti selvittää teatteri- ja orkesterilain tavoitteiden toteutumista. Työryhmä teki teattereille kyselyn ja kuuli lisäksi teatterikentän edustajia.

Kyselyn ja kuulemisten perusteella voidaan todeta yleisesti teatteri- ja orkesterilain parantaneen teatteritoiminnan taloudellisia edellytyksiä ja edistäneen teattereiden toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua. Juuri säännöllisyydellään ja ennakoitavuudellaan järjestelmä on turvannut yksittäisen teatterin toiminnan edellytykset myös vaikeina taloudellisina aikoina. Lainsäädäntö ei ole puuttunut taiteen tekemisen sisältöön eikä ottanut kantaa tuen saajan muuhun rahoitukseen ja on näin korostanut tuen saajan omaa vastuuta taloudestaan. Lain voimaantulon myötä maahamme on vakiintunut valtakunnallinen teatteriverkosto.

Kyselyvastausten mukaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain ja teatteri- ja orkesterilain muutos on selkeyttänyt valtion ja kuntien välisen tuen jakoa. Valtionosuuden perustana olevaa henkilötyövuosiperiaatetta pidetään pääsääntöisesti selkeänä ja yksittäisen teatterin saamaa valtionosuutta ennustettavana. Uudistus on kaikkiaan keventänyt valtion-apujärjestelmän hallintoa ja tehnyt valtion menokehityksen paremmin ennakoitavaksi.

Vaikka edellä esitetyn perusteella voidaan todeta uudistuksen tavoitteiden toteutuneen pääsääntöisesti hyvin, on järjestelmässä valtionosuuden saajan näkökulmasta vielä kehittämisen varaa. Pääasiallinen kritiikki kohdistui rahoituksen tasoon; henkilötyövuoden hintaan sekä henkilötyövuosien määrään valtion talousarviossa. Kritiikkiä esiintyi myös kuntien teatteritoimintaan osoittaman määrärahan kehitykseen ja epävarmuuteen liittyen. Selvitykseen vastanneiden mielestä valtionosuusjärjestelmä ei myöskään ota riittävän hyvin huomioon teattereiden kustannusrakenteessa olevia eroavaisuuksia, alueellisia tekijöitä ja esimerkiksi lastenteatteri-toiminnasta tai kiertuetoiminnasta aiheutuvia erityispiirteitä.

3 Henkilötyövuodet valtionosuuden perustana

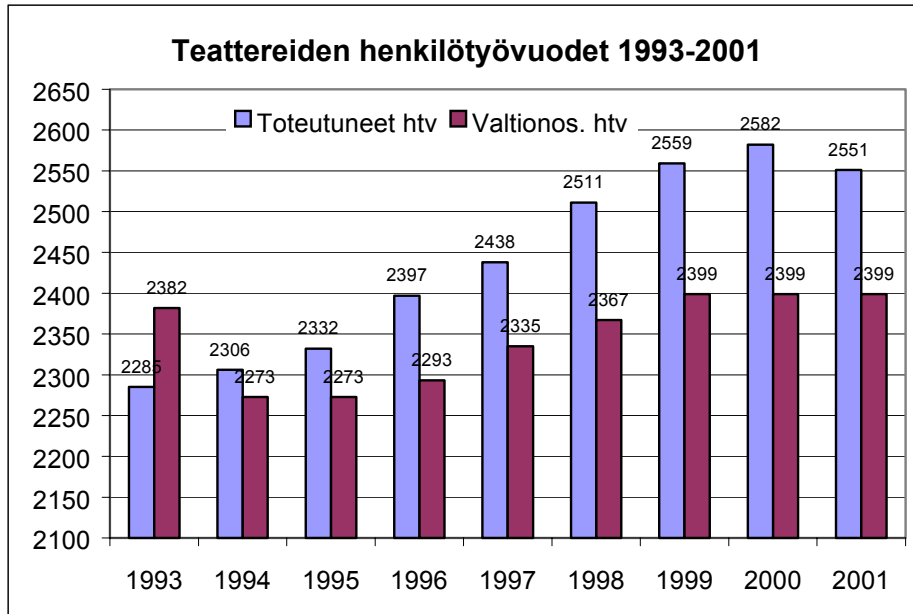
Tehtäväksiannon toisen ja kolmannen kohdan mukaisesti työryhmän tuli selvittää, miten teattereiden todellinen henkilötyövuosimäärä ja valtionosuuteen oikeuttava henkilötyövuosimäärä vastaavat toisiaan sekä miten taiteellisen ja muun henkilökunnan osuus teattereissa on muuttunut teatteri- ja orkesterilain voimassaoloaikana. Henkilötyövuosien kokonaismäärän lisäksi tarkasteltiin myös yksikköhinnan kehitystä. Tarkasteluajanjaksona on vuodet 1993-2001.

3.1 Todellisten ja valtionosuuteen oikeuttavien henkilötyövuosien vastaavuus

Teatteri- ja orkesterilain tullessa voimaan vuonna 1993 valtionosuuden piirissä olevien teattereiden valtionosuuteen oikeuttava laskennallinen henkilötyövuosimäärä oli yhteensä 2 382 henkilötyövuotta. Määrä oli 97 henkilötyövuotta suurempi kuin teattereiden ilmoittamat toteutuneet henkilötyövuodet. Tämä johtui siitä, että alkuperäinen laskelma tehtiin vuoden 1990 kustannustietojen perusteella sekä siitä, että teatterit laman johdosta vähensivät henkilökuntaansa vuosina 1991-1993 yhteensä 171 henkilötyövuodella. Vuosiksi 1994 ja 1995 valtionosuuteen oikeuttava henkilötyövuosimäärä vähennettiin 2 273 henkilötyövuoteen, koska osa aiemmin henkilötyövuosien perusteella myönnetystä määrärahasta muutettiin harkinnanvaraiseksi 6 a §:n mukaiseksi määrärahaksi.

Tarkasteluajanjakson alussa vuonna 1993 valtionosuuden piirissä oli yhteensä 53 teatteria ja vuonna 2001 58 teatteria. Toteutuneiden henkilötyövuosien määrä oli 2 285 vuonna 1993. Vuonna 1995 määrä oli 2 366 ja vuonna 2001 jo 2 551. Toteutuneiden ja laskennallisten henkilötyövuosien ero vuonna 2001 oli 152 henkilötyövuotta.

Kaavio 6. Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden toteutuneet ja valtionosuuteen oikeuttavat henkilötyövuodet vuosina 1993-2001.

Lain voimassaolon aikana teattereiden todelliset henkilötyövuodet ovat kasvaneet 266:lla. Näistä valtionosuuden piiriin on lisätty yhteensä 17 henkilötyövuotta eli 6 %. Määrällisesti eniten henkilötyövuodet ovat kasvaneet suurissa teattereissa ja suhteellisesti eniten tanssiteattereissa sekä ryhmä- ja pienteattereissa. Kasvu selittyy neljän uuden tanssiteatterin ja yhden pienen puheteatterin tulemisella valtionosuuden piiriin. Eniten valtionosuuden piirissä olevat henkilötyövuodet ovat vähentyneet keskisuurissa teattereissa ja kasvaneet tanssi-, pien- ja ryhmäteattereissa.

Taulukko 4. Teattereiden toteutuneet henkilötyövuodet teatterityypeittäin vuosina 1992-2001.

Toteutuneet henkilötyövuodet	1992	1993	2001	Muutos	Muutos %	Muutos	Muutos %
				92-01	92-01	93-01	93-01
Suuret teatterit	1178	1121	1236	58	5,0	115	10,0
Keskisuuret teatterit	979	962	1001	22	2,0	39	4,0
Ryhmät ja pienteatterit	131	146	200	69	53,0	55	37,0
Tanssiteatterit	55	56	114	59	107,0	58	102,0
Yhteensä	2343	2285	2551	208	9,0	266	12,0

Teattereiden valtionosuuden pohjana olevat vahvistetut henkilötyövuodet ovat lain voimassaoloaikana teatterityypeittäin tarkasteltuna muuttuneet taulukon 6 mukaisesti siten, että eniten ovat kasvaneet tanssiteattereiden sekä ryhmä- ja pienteattereiden henkilötyövuodet. Kasvu selittyy neljän uuden tanssiteatterin ja yhden pienen puheteatterin tulemisella valtionosuuden piiriin.

Taulukko 5. Teattereiden vahvistetut henkilötyövuodet teatterityypeittäin vuosina 1993-2001.

Vahvistetut henkilötyövuodet			Muutos	Muutos %
Vuosi	1993	2001	93-01	93-01
Suuret teatterit	1167	1182	15	1,0
Keskisuuret teatterit	988	940	-48	-5,0
Ryhmät ja pienteatterit	152	176	24	16,0
Tanssiteatterit	75	101	26	35,0
Yhteensä	2382	2399	17	1,0

3.2 Teattereiden kustannustason ja yksikköhintojen kehitys

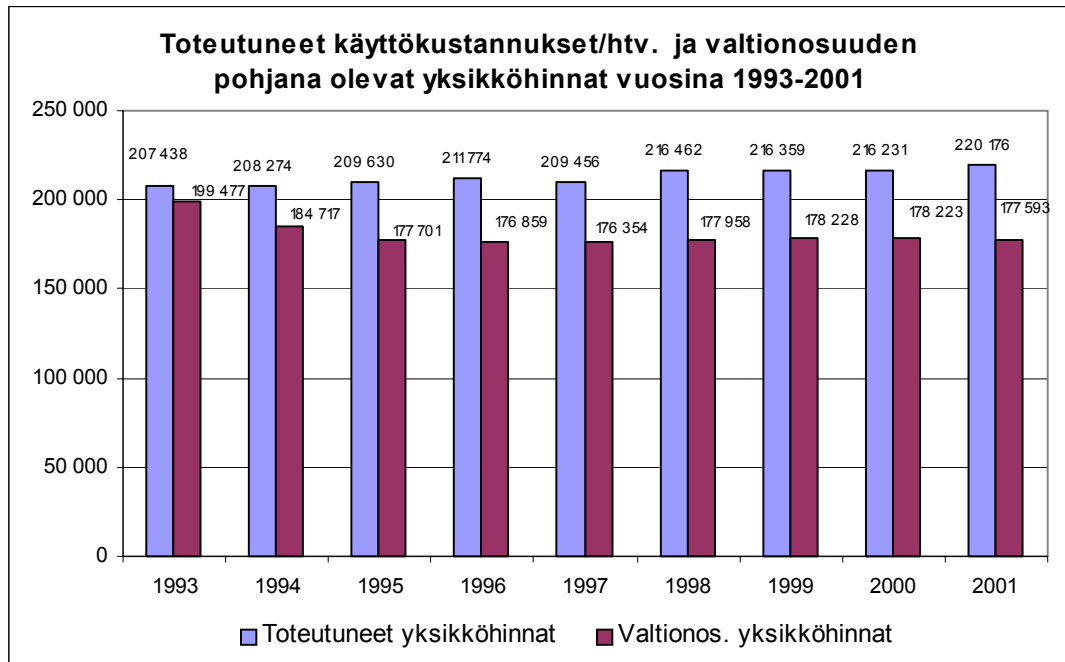
Teattereiden toteutuneet kustannukset ja valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat ovat kehittyneet eri suuntiin vuosina 1993-2001. Vuoden 1993 yksikköhinnan laskentaperusteena käytettiin 1990 tilinpäätösten mukaisia keskimääräisiä toteutuneita kustannuksia, jotka oli muutettu vuoden 1993 tasoon. Kaavion 7 mukaisesti lain voimaan tullessa vuonna 1993 toteutuneet kustannukset ja laskennallinen yksikköhinta olivat reaalisesti tarkasteltuna lähes samansuuruisia. Tämän jälkeen valtionosuuden pohjana olevaa yksikköhintaa laskettiin nimellisesti vuoteen 1997 saakka. Sen jälkeen yksikköhintaa on vuosittain korotettu, mutta kuitenkin siten, että vielä vuonna 2001 yksikköhinta oli nimellisesti 0,7 ja reaalisesti 11 prosenttia alle vuoden 1993 tason.

Teattereiden yksikköhinta on tarkasteluajanjaksona kasvanut siitä huolimatta, että teatterit irrotettiin ns. indeksikorotuksesta vuonna 1996 lain muutoksella. Indeksikorotus jäi koskemaan museoita ja orkestereita. Teatterit pitivät henkilötyövuosien määrän lisäystä yksikköhinnan korotusta tärkeämpänä, joten 1997 yksikköhinnan korotukseen varattu määräraha ohjattiin henkilötyövuosien määrän lisäykseen. Lain muutoksen jälkeen yksikköhinta on ollut riippuvainen budjettipäätöksestä.

Kaavion 7 mukaisesti teattereiden toteutuneet kustannukset ovat tasaisesti kasvanee siten, että vuosina 1993-2001 reaalista kasvua on ollut noin kuusi prosenttia. Vuonna 2001 valtionosuuden pohjana oleva yksikköhinta oli 177 593 markkaa ja toteutuneet kustannukset 24 prosenttia korkeammat.

Kaavio 7. Teattereiden toteutuneet kustannukset ja valtionosuuden pohjana olevat yksikköhinnat vuosina 1993-2001. Luvut ovat vuoden 2001 hintatasossa.

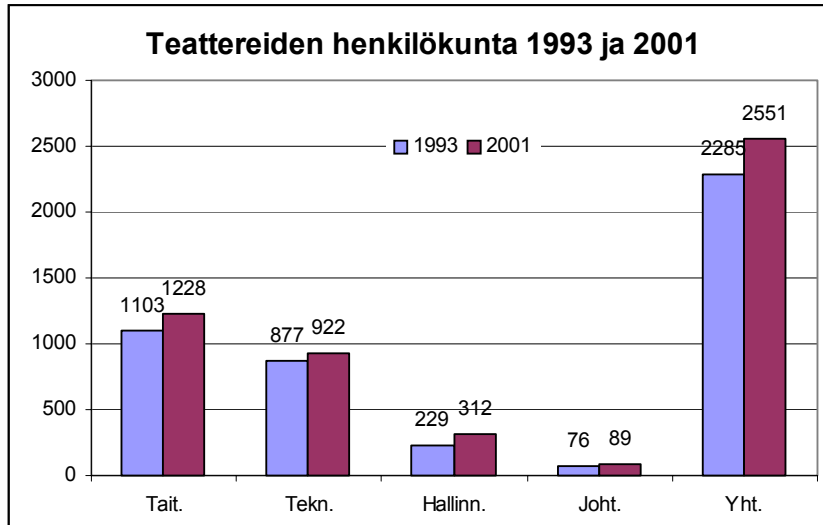
3.3 Taiteellisen ja muun henkilökunnan osuuden kehitys

Valtionosuuden piirissä olevissa teattereissa toteutui vuonna 2001 taulukon 1 mukaisesti yhteensä 2550 henkilötyövuotta, joista 1228 oli taiteelliseen, 922 tekniseen, 311 hallinnolliseen ja 89 johtajiin kuuluvaa henkilötyövuotta. Vuosien 1993-2001 välillä teattereiden toteutuneet henkilötyövuodet kasvoivat taulukon 1 mukaisesti yhteensä 266:lla. Kokonaiskasvu muodostui vakinaisen ja tilapäisen henkilöstön välillä siten, että vakinainen henkilöstö väheni 18 henkilötyövuodella ja tilapäinen henkilöstö kasvoi 284 henkilötyövuodella. Suurin tilapäisen henkilöstön osuus on taiteellisella henkilöstöllä, jonka henkilötyövuosista vuonna 1993 oli tilapäisiä 30,2 % ja vuonna 2001 tilapäisten osuus oli 44,5 %.

Taulukko 6. Teattereiden henkilötyövuosien muutokset ammattiryhmittäin sekä vakinaisten ja tilapäisten henkilötyövuosien muutokset vuosina 1993-2001.

	Htv 1993	Htv 1993	Htv 2001	Htv 2001	93-01	93-01	Htv 93-01	Htv 93-01
		Tilap. osuus %		Tilap. osuus %	Muutos htv	Muutos %	Vakin. muutos	Tilap. muutos
Johtajat	76	0	89	0	13	17	13	0
Hallinnollinen	229	10,0	311	16,7	82	36	54	29
Taiteellinen	1 104	30,2	1 228	44,5	124	11	-88	213
Tekninen	875	13,5	922	17,4	47	5	3	42
Yhteensä	2 284	20,7	2 550	29,7	266	12	-18	284

Kaavio 8. Teattereiden henkilöstörakenne vuosina 1993 ja 2001.

Taiteellisen henkilöstön osuus koko henkilöstöstä vaihtelee teatterityypin mukaan. Suurten ja keski suurten teattereiden kohdalla taiteellisen henkilöstön osuus vaihtelee 45-50 prosentin välillä. Ryhmä- ja pienteattereilla sekä tanssiteattereilla taiteellisen henkilöstön osuus koko henkilöstöstä on keskimäärin noin 60 prosenttia. Suurten ja keski suurten teattereiden kohdalla taiteellisen henkilöstön suhteellinen osuus koko henkilöstöstä ei tarkasteluajanjaksona mainittavasti muuttunut. Sen sijaan ryhmä- ja pienteattereilla taiteellisen henkilöstön osuus vähentyi keskimäärin viidellä prosentilla.

Teknisen henkilökunnan osuus koko henkilöstöstä oli vuonna 2001 suurilla ja keski suurilla teattereilla 35-41 prosenttia. Ryhmä- ja pienteattereilla sekä tanssiteattereilla teknisen henkilökunnan osuus oli noin 15 prosenttia. Vuosina 1993-2001 teknisen henkilökunnan suhteellisissa osuuksissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia lukuun ottamatta tanssiteattereita, joissa sen osuus väheni viidellä prosentilla.

Hallinnollisen henkilöstön osuus koko henkilöstöstä vuonna 2001 oli suurilla teattereilla 12 ja keski suurilla 11 prosenttia kun ryhmä- ja pienteattereilla sen osuus oli 21 prosenttia. Tanssiteattereilla hallinnollisen henkilöstön osuus oli 18 prosenttia. Vuosina 1993-2001 hallinnollisen henkilöstön osuus kasvoi kaikkien teatterityyppien kohdalla. Suurilla teattereilla kasvua oli kolme, keski suurilla yksi, ryhmä- ja pienteattereilla kolme ja tanssiteattereilla viisi prosenttia.

Johtajien osuudet henkilöstöstä vaihtelevat teatterin koon ja tyyppin mukaan. Suurten teattereiden kohdalla johtajien osuus henkilöstöstä vuonna 2001 oli kaksi prosenttia, keski suurten viisi, ryhmä- ja pienteattereiden seitsemän sekä tanssiteattereiden kohdalla 12 prosenttia. Vuosina 1993-2001 suurten ja keski suurten teattereiden kohdalla johtajien suhteellisessa osuudessa henkilöstöstä ei tapahtunut muutoksia. Ryhmä- ja pienteattereissa johtajien osuus kasvoi prosentilla kun taas tanssiteattereissa johtajien osuus laski kaksi prosenttia.

3.4 Johtopäätökset

Työryhmän toimeksiannossa mainitulla valtionosuusjärjestelmän lukkiutuneisuudella voidaan ymmärtää joko henkilötyövuosikiintiön tai yksikköhinnan muuttumattomuutta verrattuna toiminnassa tapahtuviin muutoksiin. Mikäli lukkiutuneisuudella ymmärretään henkilötyövuosikiintiön muuttumattomuutta, uusia teattereita voitaisiin hyväksyä valtionosuusjärjestelmän piiriin vain, jos henkilötyövuosia vapautuisi nykyisiltä valtionosuusteattereilta tai järjestelmään lisätään määrärahoja. Teatteri- ja orkesterilain valmistelutöistä ei ilmene, että valtion talousarviossa teattereiden kokonaishenkilötyövuosimäärä olisi tarkoitettu vastaamaan todellista henkilötyövuosimäärää. Lain piiriin onkin hyväksytty kuusi uutta teatteria siitä huolimatta, että lain piirissä ennestään olevien teattereiden laskennalliset henkilötyövuodet jäivät alle todellisten henkilötyövuosien määrän.

Teattereiden valtionosuuden pohjana olevat ja toteutuneet henkilötyövuodet eivät vastaa toisiaan. Lain voimassaoloaikana toteutuneet henkilötyövuodet ovat kasvaneet huomattavasti nopeammin kuin valtionosuuden pohjana olevat laskennalliset henkilötyövuodet. Vuonna 2001 toteutuneita henkilötyövuosia oli 152 enemmän kuin laskennallisia.

Teattereiden henkilötyövuosien toteutuneet yksikköhinnat ovat reaalisesti tarkasteltuna kasvaneet kuusi prosenttia vuosina 1993-2001. Samana ajanjaksona laskennallisen henkilötyövuoden yksikköhinta on laskenut reaalisesti 11 prosenttia. Vuonna 2001 laskennallisen ja toteutuneen ero oli 24 prosenttia.

Vuoden 1996 alusta voimaan tullut indeksikorotusta koskeva lain muutos vaikutti teattereiden rahoitusrakenteen kehitykseen siten, että henkilötyövuosien yksikköhintoja on korotettu budjettipäätöksellä eikä lain perusteella. Vuonna 1995 henkilötyövuoden yksikköhinta oli 162 018 markkaa ja vuonna 2001 se oli 177 593 markkaa eli kasvua oli noin kymmenen prosenttia. Museoilla yksikköhinta kasvoi samanaikaisesti 13 prosenttia ja orkestereilla 11 prosenttia. Henkilötyövuosien määrä sen sijaan kehittyi siten, että vuosien 1995-2001 välillä teattereiden valtionosuuteen oikeuttavat henkilötyövuodet lisääntyivät 126 henkilötyövuodella orkestereiden henkilötyövuosimäärän pysyessä muuttumattomana. Museoiden henkilötyövuosien määrä kasvoi kuudella.

Teattereiden taiteellisessa henkilökunnassa on tapahtunut viime vuosina rakenteellinen muutos. Aikaisempaa suurempi osa näyttelijöistä ja muista alan ammattilaisista työskentelee yhä enemmän freelancer -pohjalta. Määrän kasvuun on osaltaan vaikuttanut heikentynyt työllisyystilanne. Esimerkiksi Suomen Näyttelijäliiton jäsenistä vuonna 2000 oli noin puolet freelancereita. Tanssiteatelijoista suurin osa työskentelee freelancereina. Kaikkiaan 44,5 prosenttia taiteellisesta henkilöstöstä oli tilapäistä vuonna 2001.

Taiteellinen henkilöstö on teattereiden merkittävin ammattiryhmä. Sen osuus koko teatterin henkilöstöstä on teatterityypistä riippuen noin 45-60 prosenttia. Suurten ja keskisuurten teattereiden kohdalla taiteellisen henkilöstön osuus ei ole mainittavasti vaihdellut. Ryhmä- ja pienteattereissa taiteellisen henkilöstön osuus väheni viidellä prosentilla.

Hallinnollisen henkilöstön määrä kasvoi vuosina 1993-2001 kaikissa teatterityypeissä. Myynti- ja markkinointihenkilöstön määrän kasvua on tapahtunut kaikkien teatterityyppien kohdalla, mutta tanssiteattereiden ollessa henkilöstömäärältään pienempiä, on myynti- ja markkinointihenkilöstön suhteellinen osuus niissä suurempi. Säännöllinen tuki antoi tanssiteattereille mahdollisuuden palkata hallinnollista henkilöstöä.

Riippumatta ammattiryhmien suhteellisten osuuksien muutoksista teatterit pitävät tehdyn kyselyn perusteella kaikkia henkilöstöryhmiä yhtä tärkeinä eivätkä halua painotuksia henkilötyövuoden yksikköhintaan taiteellisten tai muiden henkilöstöryhmien välille.

4 Teattereiden alueellisen ja kielellisen tasa-arvon toteutuminen ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuus

Työryhmän tehtäväksiannon neljännen kohdan mukaisesti työryhmän tuli selvittää, mikä merkitys vuoden 1993 alusta voimaan tulleella teatteri- ja orkesterilailla on ollut alueelliselle tasa-arvolle ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuudelle maan eri osissa. Alueellisen tasa-arvon toteutumisen tarkastelussa keskeisiä tekijöitä ovat teatteriesitysten saavutettavuutta selittävät tekijät, kuten teatteriverkoston valtakunnallinen jakautuminen, alueellinen teatteritoiminta, teatterin toiminta-alueen asukasmäärä sekä teattereiden katsojamäärien alueelliset erot. Alueellisen tasa-arvon näkökulmasta myös eri tyyppisten teatterien sijainti on tarpeellinen tarkastelun kohde.

Kielellisen tasa-arvon toteutumisen näkökulmasta tarkastellaan ruotsinkielisten teattereiden jakautumista alueellisesti suhteessa ruotsinkieliseen väestöön ja teatterityypeittäin sekä katsojamäärien alueellisia eroja. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden tasarvoista toteutumista arvioidaan pääasiassa työryhmän teattereille tekemän kyselyn perusteella.

4.1 Teattereiden alueellinen jakautuminen

Valtionosuuden piirissä oleva teatteriverkosto on valtakunnallisesti ja teatterityypeittäin jakautunut sivulla 2 olevan kartan mukaisesti. Lukumääräisesti eniten teattereita on Etelä-Suomen läänissä, jossa niitä on 29. Länsi-Suomen läänissä teattereita on 19, Itä-Suomen läänissä kuusi sekä Oulun ja Lapin lääneissä molemmissa kolme.

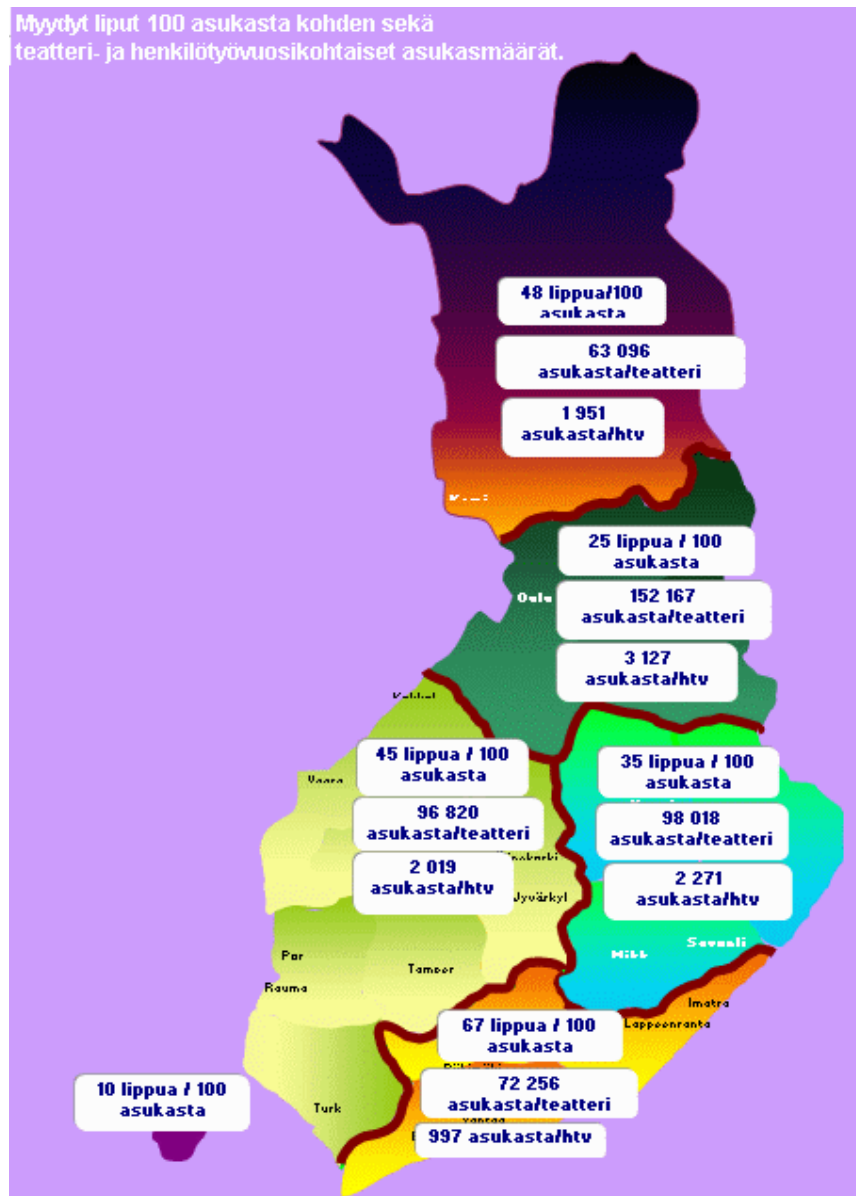
Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden jakautuminen teatterityypeittäin vaihtelee lääneittäin. Suuria ja keskisuuria puheteattereita löytyy jokaisesta läänistä. Teatteri- ja orkesterilain myötä on myös tanssiteattereita perustettu jokaiseen läänisiin. Lapsille suunnattua ohjelmistoa tuotetaan kaikissa suurimmissa teattereissa, mutta varsinaiset lastenteat-

terit ovat keskittyneet pääkaupunkiseudulle ja Tampereelle. Pieniä teattereita ja ryhmiä löytyy pääasiassa suurimmista kaupungeista, kuten pääkaupunkiseudulta sekä Turusta ja Tampereelta.

Alueellisen tasa-arvon toteutumisen näkökulmasta yhtenä indikaattorina voidaan pitää teattereiden sijaintia suhteessa asukasmäärään. Kartassa 2 on esitetty teatterikohtainen asukasmäärä lääneittäin vuonna 2001. Siitä ilmenee, että Etelä-Suomen läänissä asukasmäärä yhtä teatteria kohden on pieni, vaikka alueen asukasmäärä ja -tiheys ovat muuta maata korkeammat. Pieni asukasmäärä teatteria kohden selittyy muuta maata runsaammalla ja monipuolisemmalla teatteritarjonnalla. Harvaan asutussa Lapin läänissä teatterikohtainen asukasmäärä on alhaisin. Valtionosuuden piiriin kuuluvia teattereita Lapissa on kolme. Länsi- ja Itä-Suomen lääneissä teatterikohtainen asukasmäärä on samansuuruinen. Kuitenkin Länsi-Suomessa väestöpohja on laajempi ja teattereita siellä on lukumääräisesti kolminkertainen määrä Itä-Suomeen verrattuna.

Teattereiden henkilötyövuosikohtaisten asukasmäärien lääneittäiset erot vaihtelevat samansuuntaisesti teatterikohtaisten asukasmäärien kanssa. Kartan 2 mukaisesti pienin henkilötyövuosikohtainen asukasmäärä on Etelä-Suomessa ja korkein Oulun läänissä. Itä- ja Länsi-Suomen sekä Lapin läänin asukasmäärät ovat lähes samansuuruisia.

Kartta 2. Myytyt liput sataa asukasta kohden sekä asukasmäärä teatteria kohden vuonna 2001.

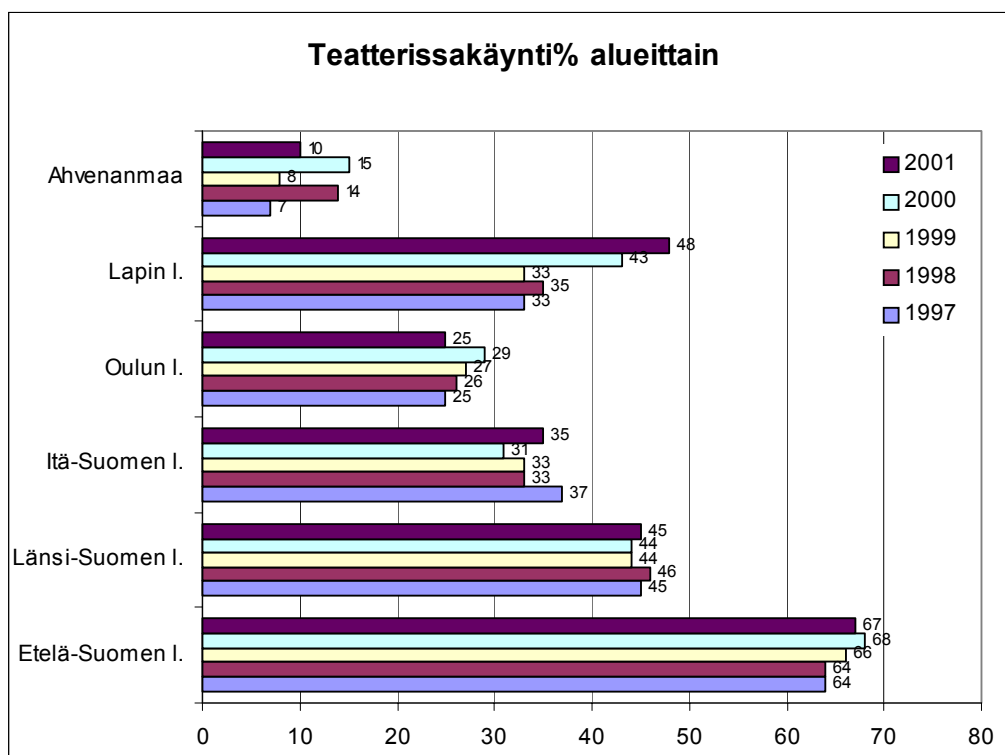
Läänikohtainen asukasmäärä teatteria kohden selittää vain rajallisesti alueellisen tasa-arvon toteutumista. Katsojan näkökulmasta tärkeintä on etäisyys lähimpään teatteriin.

Sen sijaan alueellisen tasa-arvon toteutumisen näkökulmasta merkittävä tekijä on alueellinen teatteritoiminta. Ennen vuotta 1993 alueellisin perustein tukea saaneet teatterit olivat ns. alueteattereita. Ne perustettiin, koska haluttiin tukea alueellista taide-elämän kehitystä, jossa huomioidaan alueelliset ja paikalliset olosuhteet kuten sosiaali- ja ikärakenne, murretausta sekä muut alueelliset ominaispiirteet. Samalla haluttiin tukea sellaista teatteritoimintaa, josta merkittävä osa kohdistuu sijaintikunnan ulkopuolelle. Alueellisin

perustein tukea saavia teattereita käsitellään yksityiskohtaisemmin luvussa 5.1. harkinnanvaraisen tuen yhteydessä.

Alueellista tasa-arvoa voidaan tarkastella myös teatterissa käynnin alueellisilla eroilla. Kaavio 9 mukaisesti suurin teatterissa kävijöiden osuus väestöstä on Etelä-Suomen läänissä. Toiseksi korkeimmat osuudet ovat Länsi-Suomen ja Lapin lääneissä. Itä-Suomen ja Oulun lääneissä teatterissa kävijöiden osuudet väestöstä ovat pienimmät.

Kaavio 9. Teatterissakäynti alueittain vuosina 1997-2001

4.2 Kielellinen tasa-arvo ja ruotsinkielinen teatteritoiminta

Työryhmän toimeksiannossa ei ole mainintaa kielellisen tasa-arvon toteutumisesta. Työryhmä katsoo kuitenkin, että teatteritoiminnan saavutettavuus omalla äidinkielellä liittyy alueellisen tasa-arvon toteutumiseen. Olennaisia asioita kielellisen tasa-arvon kohdalla ovat Suomessa asuvien ruotsinkielisten ja saamenkielisten asukkaiden mahdollisuudet saada teatteriesityksiä omalla äidinkielellään.

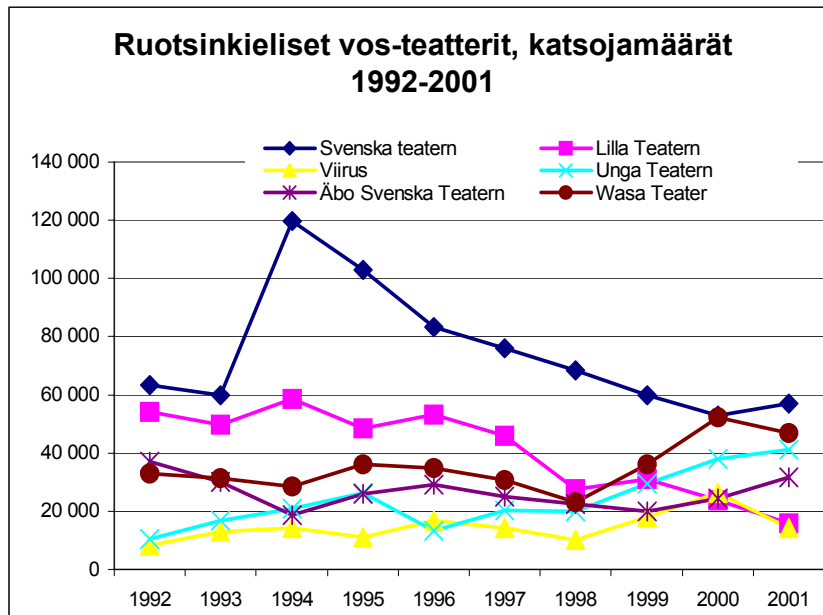
Suomessa asuu noin 290 000 ruotsinkielistä asukasta (lisäksi Ahvenanmaalla noin 25 000 asukasta). Ruotsinkielinen väestö on keskittynyt pääosin kolmeen läänin. Etelä-Suomen läänissä ruotsinkielisiä asukkaita on noin 137 000, joista 104 000 Uudellamaalla, pääosin pääkaupunkiseudulla. Länsi-Suomen läänissä ruotsinkielisiä asuu noin 125 000, joista noin 90 000 Pohjanmaalla ja 26 000 Varsinais-Suomessa. Muualla Suomessa ruotsinkielisiä asuu noin 4 000.

Saamelaisille on alkuperäiskansana Suomen perustuslaissa (731/1999) turvattu oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin. Saamenkielellä ei kuitenkaan ole kansalliskielen asemaa, kuten suomen ja ruotsin kielellä. Suomessa asuu noin 5000 saamenkielistä asukasta. Teatteri- ja orkesterilain piirissä ei ole toistaiseksi yhtään saamenkielistä ammattiteatteria. Sen sijaan opetusministeriö osoittaa vuosittain määrärahan Saamelaiskäräjille saamenkielisen kulttuurin edistämiseen ja saamelaisjärjestöjen toimintaan. Tuosta määrärahasta Saamelaiskäräjät tukee mm. teatteritoimintaa. Saamenkielisillä teatteriryhmillä on mahdollisuus lisäksi hakea muita valtionavustuksia tai avustuksia Taiteen keskustoimikunnalta ja valtion näyttämötaidoimikunnalta. Suomen saamenkielinen teatteritoiminta voi saada tukea myös muista kalottialueen maista.

Valtionosuusjärjestelmän piirissä on yhteensä kuusi ruotsinkielistä teatteria: Helsingissä Svenska teatern, Viirus, Lilla teatern ja Unga teatern sekä Turussa Åbo Svenska teatern ja Vaasassa Wasa Teater. Ruotsinkieliset teatterit ovat sijoittuneet alueille, jossa pääosa ruotsinkielisestä väestöstä asuu. Ruotsinkieliseen asukasmäärään suhteutettuna monipuolisin tarjonta on pääkaupunkiseudulla asuvalla väestöllä.

Kaavion 10 mukaisesti ruotsinkielisen teatteritoiminnan kokonaiskatsojamäärä on tarkasteluajanjaksolla pysynyt suurin piirtein samansuuruisena.

Kaavio 10. Ruotsinkielisen teatteritoiminnan katsojamäärät vuosina 1992-2001.

4.3 Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus

Toimeksiannon mukaisesti työryhmän tuli selvittää, mikä merkitys voimassaolevalla teatteri- ja orkesterilaililla on ollut ammattitaitoisen työvoiman saatavuudelle maan eri osissa. Työvoiman saatavuuteen liittyviä tekijöitä työryhmä arvioi pääasiassa teattereille tehdyn

kyselyn perusteella sekä teattereiden henkilöstörakenteessa tapahtuneiden muutosten perusteella.

Teattereille tehdyn kyselyn perusteella ammattitaitoisen työvoiman saatavuuteen liittyviä tekijöitä tuli esille kahdessa eri yhteydessä. Ensinnäkin teattereiden kustannusrakenteen ja valtionosuuslain välisessä yhteydessä osa teattereista katsoi, että valtionosuusperusteissa tulisi huomioida alueelliset tekijät, koska työvoiman tasavertainen saatavuus edellyttää pääkaupunkiseudun ulkopuolella sijaitsevilta teattereilta parempia taloudellisia edellytyksiä muun muassa sen vuoksi, että ne joutuvat käyttämään paljon pääkaupunkiseudulla asuvia ammattilaisia.

Kyselyn henkilöstön saatavuutta koskevassa osiossa ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden ongelmia perusteltiin alueellisten tekijöiden ja pitkien etäisyyksien lisäksi erityisosaamista vaativien ammattilaisten puuttumisella. Mm. nukke- ja lastenteattereiden kohdalla ammattitaitoisen työvoiman puuttumista pidettiin erityisenä ongelmana. Teattereiden vastausten perusteella myönteistä on kuitenkin se, että teatterit katsovat tilanteen muuttuneen parempaan suuntaan lain voimassaoloaikana. Koulutustilanteen katsotaan kehittyneen myönteisesti ja taiteellinen osaaminen on lisääntynyt. Myös tanssiteattereiden aseman vakiintumista pidetään myönteisenä. Laki on edesauttanut tanssijoiden työllistymistä maassamme.

Kyselyn vastauksia vierailijoiden suuresta osuudesta tukee myös tilasto vakituisen ja tilapäisen henkilöstön määrän kehityksestä. Vuosina 1993-2001 teattereiden toteutunut henkilötyövuosimäärä kasvoi siten, että tilapäisen henkilöstön määrä lisääntyi 284:lla kun taas vakituisen henkilöstön määrä vähentyi 18 henkilötyövuodella. Näin ollen kokonaiskasvu oli 266 henkilötyövuotta.

4.4 Johtopäätökset

Nykyisen teatteri- ja orkesterilain voimassaoloaikana on voitu ylläpitää ja jopa laajentaa valtakunnallisesti kattavaa teatteriverkostoa. Lain myötä on voitu myös turvata monipuoliset teatteripalvelut. Erityisesti tanssiteatterit ovat vakiinnuttaneet asemansa lain säätämisen jälkeen koko valtakunnassa.

Väestöpohjaan suhteutettuna teattereiden alueellinen jakauma on Oulun lääniä lukuun ottamatta suhteellisen tasainen. Monipuolisinta teatteritoiminta on Etelä-Suomen läänissä pääkaupunkiseudulla sekä Länsi-Suomen läänissä Turussa ja Tampereella. Myös teatterisakävijöiden osuus väestöstä on Etelä-Suomessa muita korkeampi. Pienimmät teatterisakävijöiden osuudet väestöstä ovat Oulun ja Itä-Suomen lääneissä. Sen sijaan Lapissa teatterisakävijöiden osuus väestöstä on korkea, mihin työryhmän käsityksen mukaan on osaltaan vaikuttanut aktiivinen alueteatteritoiminnan harjoittaminen. Ruotsinkielinen teatteritoiminta on monipuolisinta pääkaupunkiseudulla, jossa sijaitsee neljä kuudesta ruotsinkielisestä teatterista.

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta pidetään ongelmana erityisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolella sijaitsevissa teattereissa. Muualla sijaitsevat teatterit joutuvat palkkaamaan vierailijoita erityisesti pääkaupunkiseudulta, mistä aiheutuu merkittäviä lisäkustannuksia. Teatterit katsovat kuitenkin, että taiteellisen osaamisen taso ja osaajien määrä on teatterikentässä kasvanut.

5 Teatteri- ja orkesterilain 6 a §:n mukaisen harkinnanvaraisen avustuksen merkitys valtionosuutta saavien teattereiden rahoituksessa

Valtionosuuteen oikeutettujen teattereiden harkinnanvaraisen valtionavustuksen yleiset tavoitteet ja lainsäädännöllinen perusta on käsitelty raportin luvussa 2.3.3. Tässä luvussa käsitellään harkinnanvaraisen avustuksen taloudellista merkitystä teattereiden kokonaisrahoituksessa, tuen jakoperusteita ja käyttökohteita sekä siinä olevia eroavaisuuksia teattereiden välillä.

5.1 Tuen myöntämisen perusteet

Harkinnanvaraisen avustuksen kokonaismäärä vuonna 2001 oli 1 505 282 euroa eli noin kuusi prosenttia teattereiden koko valtion rahoituksesta. Nyt vuonna 2003 tuo määräraha on 1 841 000 euroa.

Vuonna 2001 harkinnanvaraista valtionavustusta toimintaansa sai 30 teatteria taulukossa esitetyllä tavalla. Aluetheateritoimintaan tukea osoitettiin viidelle teatterille. Tanssiteatteritoiminnan perusteella saa tukea yhdeksän teatteria ja lastenteatteritoiminnan perusteella kymmenen teatteria. Kiertuetoiminnan perusteella saa tukea neljä ja ruotsinkielisen esitystoiminnan perusteella kaksi, lastenteattereita kymmenen, teatteriryhmiä sekä pienteattereita neljä.

Taulukko 7. Harkinnanvaraisen valtionavustuksen saajat ja määrät vuonna 2001 teatterityypeittäin.

	Teattereita	Avustus €
Alueteatteritoiminta	5	547 452
Tanssiteatteritoiminta	9	274 146
Lastenteatteritoiminta	10	515 496
Kiertuetoiminta	4	115 209
Ruotsinkielinen teatteritoiminta	2	52 979

Alueellisin perustein harkinnanvaraista avustusta saavien teattereiden keskeisimpänä tukikriteerinä on kiertuetoiminnan harjoittaminen teatterin omalla alueella. Tuki osoitetaan ensisijaisesti harvaan asutuilla seuduilla toimiville teattereille. Vuonna 2001 tukea tällä perusteella saavien teattereiden esitystoiminnasta noin 20-30 prosenttia kohdistui kiertuetoimintaan. Nyt alueellisin perustein harkinnanvaraista tukea saavat teatterit olivat aikaisemmin ns. alueteattereita.

Tanssi- ja lastenteattereiden harkinnanvarainen tuki perustuu toisaalta teattereiden omien lipputulojen alhaisuuteen ja toisaalta kiertuetoiminnan määrään. Esimerkiksi lastenteatteriesityksen valmistaminen maksaa yhtä paljon, kuin aikuisille tehdyn esityksen valmistaminen. Kuitenkin lastenteatteriesityksen lipun hinta on alhaisempi kuin aikuisten teatteriesityksen. Lastenteatteriesityksen lipun hinnassa on otettava huomioon, etteivät lapset yleensä käy teatterissa yksinään, vaan usein mukana on koko perhe.

Lastenteatterin samoin kuin tanssiteatterin katsojamäärä jää pienemmäksi kuin aikuisten puheteatteria tuottavan teatterin katsojamäärä. Tästä syystä olennainen osa näiden teattereiden toimintaa on esitysten kierrättäminen eri puolilla maata. Päiväkotien mahdollisuudet tilata lastenteatteriesityksiä rajoittuvat kuntien niille osoittamiin määrärahoihin. Tanssiesitysten kierrättäminen ympäri valtakuntaa lisää katsojavolyymia, jatkaa tuotannon esityksikää ja mahdollistaa tanssitaiteesta nauttimisen myös siellä, missä muuten ei ole tanssiteatteria.

Valtionosuuden piirissä on myös teattereita, jotka tekevät valtakunnallisesti merkittävää kiertuetoimintaa. Nämä teatterit ovat ns. pienteattereita ja ryhmiä, joiden esitysmäärästä noin 60 prosenttia voi olla kiertue-esityksiä. Valtio on halunnut tukea tällaista toimintaa, jotta myös syrjäseuduilla olisi mahdollisuus nauttia taide- ja kulttuuripalveluista ja monipuolisesta teatterista.

Kielellisen tasa-arvon toteutuminen on sellainen erityinen syy, jonka perusteella on myönnetty harkinnanvaraista valtionavustusta. Teatteriesitysten tuottaminen kielelliselle vähemmistölle vaikuttaa suppeamman katsojakunnan johdosta alentavasti teatterin omaan tulohankintamahdollisuuksiin.

5.2 Harkinnanvaraisen tuen käyttökohteet

Työryhmän teattereille tekemässä kyselyssä selvitettiin harkinnanvaraisen tuen käyttökohteita sekä vaikutuksia toteutuneisiin henkilötyövuosien määrään. Vastauksissa ei ole mukana kaikkia harkinnanvaraista tukea saaneita teattereita.

Pääasiallisin harkinnanvaraisen tuen käyttökohde oli kiertuetoiminnan tukeminen ja siitä aiheutuvien kustannusten kattaminen. Lisäksi tukea käytettiin palkkojen maksamiseen sekä tuotanto- ja muihin kuluihin, joista osa voidaan lukea myös kiertuetoiminnasta aiheutuviin kuluihin. Kyselyyn vastanneista teattereista osa katsoi, että harkinnanvaraisella avustuksella ei ole ollut vaikutusta henkilötyövuosien määrään tai että sen tarkka määrittely on vaikeaa. Vaikutuksen henkilötyövuosiin arvioitiin olevan 1-4 henkilötyövuotta.

5.3 Johtopäätökset

Harkinnanvaraisella valtionavustuksella on tuettu valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävää teatteritoimintaa, kuten alueteatteri-, lastenteatteri- ja tanssiteatteritoimintaa sekä kiertuetoimintaa ja ruotsinkielistä teatteritoimintaa.

Alueelliseen teatteritoimintaan osoitettu tuki on mahdollistanut esitystoiminnan myös syrjäseuduilla ja näin edistänyt alueellisen tasa-arvon toteutumista. Kiertuetoiminta ja ruotsinkielinen teatteritoiminta ovat mahdollistaneet monipuolisen teatteritarjonnan ja kielellisestä tasa-arvosta huolehtimisen. Myös esitysten ikää on kyetty jatkamaan kiertuetoiminnan avulla. Lisäksi valtionavustus on edistänyt lastenteatteritoiminnan ja tanssiteatteritoiminnan toimintaedellytyksiä ja niitä tuottavien teattereiden vakiintumista teatterikentällä.

Teattereille tehdyn kyselyn vastausten perusteella tuen todelliset käyttökohteet vastaavat pääasiassa sille osoitettua tarkoitusta, kun tuen pääasiallisin käyttökohde on kiertuetoiminta.

Teattereiden henkilötyövuosien määrittely perustuu laskelmaan, jonka pohjana on palkkamenot. Harkinnanvaraisen avustuksen käyttämistä palkkausmenojen maksamiseen ei ole suljettu pois, mistä johtuen niitä on käytetty palkkausmenoihin. Mikäli harkinnanvaraista valtionavustusta on käytetty palkkakulujen kattamiseen, aiheuttaa se kasvupaineita henkilötyövuosien määrään.

6 Toimenpide-ehdotukset

Työryhmä on selvittänyt toimeksiantonsa mukaisesti teattereiden valtionosuusjärjestelmän toimivuutta kustannusrakenteeltaan erilaisten teattereiden kohdalla. Selvityksen kohteena ovat olleet teatteri- ja orkesterilain tavoitteiden ja henkilötöyvuosiperiaatteen toteutuminen, teattereiden todellisen ja valtionosuuteen oikeuttavan henkilötöyvuosimäärän vastavuus, taiteellisen ja muun henkilökunnan osuuksien muutokset lain voimassaoloaikana, lain merkitys alueelliselle tasa-arvolle ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuudelle maan eri osissa sekä teatteri- ja orkesterilain 6 a §:n nojalla jaettavan harkinnanvaraisen valtionavustuksen käyttökohteet ja vaikutukset henkilötöyvuosien määrään.

Selvitystyön perusteella on arvioitu toimeksiannossa mainittua järjestelmän lukkiutuneisuutta ja muita epäkohtia sekä arvioitu mahdollisuuksia niiden poistamiseksi. Tämän perusteella työryhmä tekee teattereiden valtionosuuksien määräytymisperusteisiin eräitä muutosehdotuksia, jotka työryhmän mielestä mahdollistaisivat teatteri- ja orkesterilain tavoitteiden paremman toteutumisen ja tarkoituksenmukaisemman valtionrahoituksen.

Työryhmä on todennut nykyisen henkilötöyvuoden hintaan perustuvan valtionosuusjärjestelmän pääperusteiltaan toimivaksi. Työryhmä katsoo, että yksikköhintaan ei tarvita porrastuksia, vaan yksikköhinnan tulee edelleen olla sama kaikille teattereille. Kun teatteri- ja orkesterilain voimassa ollessa on ensimmäisten 53 teatterin lisäksi otettu valtionosuuden piiriin kuusi uutta teatteria, ei teattereiden valtionosuusjärjestelmää voida pitää täysin lukkiutuneena. Järjestelmää voitaisiin kuitenkin joustavoittaa nykyisestään. Ongelmallisiksi järjestelmässä ovat osoittautuneet lähinnä seuraavat tekijät:

a) Valtionosuuden pohjana oleva henkilötöyvuoden hinta ei vastaa toteutunutta kustannuskehitystä. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaki ei teattereiden osalta myöskään edellytä henkilötöyvuotta kohden vahvistetun yksikköhinnan tarkistamista vuosittain kustannustason muutosten mukaisesti samalla tavoin kuin tapahtuu museoiden ja orkesterien kohdalla.

b) Valtionosuuden perusteena olevien laskennallisten henkilötöyvuosien määrä on jäänyt selvästi alle teattereiden toteutuneiden henkilötöyvuosien määrän.

c) Uusien teattereiden pääsy lain piiriin on vaikeaa nykyisen henkilötöyvuosimäärän puitteissa.

Työryhmä ehdottaa seuraavia muutoksia teattereiden valtionosuusjärjestelmään:

1) Valtionosuuden perusteena olevaa henkilötyövuoden yksikköhintaa tarkistetaan laakisääteisesti määräajoin vastaamaan toteutunutta kustannuskehitystä.

2) Henkilötyövuoden yksikköhintaa korotetaan vuosittain kustannustason muutoksen edellyttämällä tavalla samalla tavoin kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaissa (635/1998) on säädetty museoiden ja orkestereiden henkilötyövuoden indeksitarkistuksesta.

3) Valtionosuuden pohjana olevien henkilötyövuosien kokonaismäärää korotetaan talousarviossa lähemmäksi valtionosuuden piirissä olevien teattereiden henkilötyövuosien todellista yhteismäärää.

4) Valtionosuusjärjestelmän joustavuuden lisäämiseksi ja uusien teattereiden lain piiriin pääsyn helpottamiseksi ehdotetaan, että osa jo lain piirissä oleville teattereille myönnettävistä lisähenkilötyövuosista voidaan myöntää määräaikaisina. Valtionosuuden piiriin tulevien uusien teattereiden henkilötyövuodet voivat alkuvaiheessa olla kokonaan määräaikaisia.

5) Teattereiden valtionosuuskelpoisuuden edellytykset tulee määritellä. Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden kelpoisuusedellytysten täytyminen tulee tarkistaa määräajoin. Tarkistamisen kriteeristön laatimista varten ehdotetaan, että opetusministeriö asettaa työryhmän. Myös valtionosuuden piiriin tulevien uusien teattereiden valtionosuusedellytysten tarkistaminen tehtäisiin mainitun kriteeristön perusteella.

6) Teattereiden erilaiset toimintaolosuhteet sekä toiminnan kehittäminen otetaan huomioon nykyistä paremmin korottamalla teatteri- ja orkesterilain 6 a §:n mukaisen harkinnanvaraisen valtionavustuksen määrää, laajentamalla sen käyttötarkoitusta koskemaan kehittämistoimintaa ja tarkistamalla avustuksen jakokriteeristöä muun ohella siten, että harkinnanvaraisella valtionavustuksella ei ole vaikutusta henkilötyövuosien määrään.

7) Valtionosuusjärjestelmän perustietolomaketta 7207-06 tarkennetaan. Lomakkeella kysytään teattereiden edellisen vuoden toteutuneet henkilötyövuodet a) henkilötyövuoden laskentaperusteiden ja b) 6 a §:n mukaisen harkinnanvaraisen avustuksen käytön osalta.

Työryhmän ehdotusten kohdat 1) ja 2) edellyttävät opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamista. Työryhmä ehdottaa, että opetusministeriö valmistelee tarvittavat lakimuutokset.

Tiedot voidaan antaa vain lähetetyllä lomakkeella tai sen kopiolla.

Yhteystiedot

Yhteystiedot -kohtaan on liimattu valmiiksi tarra, josta näkyy laitoksen nimi ja osoite sekä numero. Mikäli osoite on muuttunut, kirjoitetaan tarraan uusi osoite ja merkitään muutos näkyvästi M-kirjaimella Yhteystiedot -kohtaan.

Tässä ilmoitetaan myös laitoksen ylläpitäjä.

Lomakkeelle tulee merkitä pankkiyhteystietojen muutokset. Mahdolliset pankkiyhteystietojen muutokset voi ilmoittaa myös muulloin opetusministeriölle.

Henkilötyövuosien lukumäärä

Henkilötyövuosien määrä ilmoitetaan ilmoitusajankohtaa edeltävältä kalenterivuodelta eli syksyllä 2002 ilmoitetaan vuoden 2001 henkilötyövuosien määrä.

Vakinaisen, päätoimisen henkilökunnan palkkojen keskiarvon laskeminen:

Vakinaisen, päätoimisen - työaika vähintään 30 tuntia viikossa - henkilökunnan lukumäärä (1) lasketaan kuukausittain koko vuodelta. Kuukausien henkilöstömäärät lasketaan yhteen ja summa jaetaan 12:lla. Täyttämättömiä vakansseja ja palkattomia virkavapauksia ei lasketa mukaan henkilöstömääriin.

Vakinaisen, päätoimisen henkilöstön palkkamenot (2) ilmoitetaan ilman sosiaalivakuutusmaksuja sekä teatterit ja orkesterit myös ilman kiinteistöyöntekijöitä. Kyseinen summa jaetaan vakinaisen, päätoimisen henkilökunnan lukumäärällä, jolloin saadaan vakinaisen, päätoimisen henkilökunnan palkkojen keskiarvo (3).

Laitoksen henkilötyövuosien lukumäärien laskeminen:

Laitoksen muut palkkakulut (4) - ilman sosiaalivakuutusmaksuja sekä teatterit ja orkesterit myös ilman kiinteistöyöntekijöitä - jaetaan vakinaisen, päätoimisen henkilökunnan palkkojen keskiarvolla (3). Tähän lisätään päätoimisen henkilökunnan lukumäärä (1). Luku pyöristetään lähimpään kokonaislukuun.

Henkilötyövuosimäärään ei sisällytetä työllisyysvaroin palkattuja. Ostopalveluihin sisältyvät palkkakulut voidaan lisätä muihin palkkakuluihin, mikäli palkkauksen osuus näkyy eroteltuna ostopalvelulaskussa.

Harkinnanvarainen valtionavustus valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävälle teattereille ja orkestereille

Opetusministeriö voi erityisistä perusteista myöntää harkinnanvaraista valtionavustusta valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävälle teattereille tai orkestereille. Tällainen erityinen peruste voi olla esimerkiksi teatterin tai orkesterin toiminnan erikoisluonne kuten valtakunnallinen tanssi- tai nukketeatteritoiminta, valtakunnallinen lastenteatteri tai -orkesteritoiminta tai muu valtakunnallisesti merkittävä teatteri- tai orkesteritoiminta taikka alueellinen teatteri- tai orkesteritoiminta. Avustus on tarkoitettu edellä mainitusta toiminnasta syntyviin menoihin, joita voivat olla esimerkiksi henkilöstökulut (tanssi- ja nukketeatteri-toiminta, lastenteatteri tai -orkesteritoiminta ja ruotsinkielinen teatteritoiminta) tai kiertuetoiminnasta aiheutuvat menot. Avustuksen käyttötarkoitus ja kustannusarvio tulee selvittää erillisessä liitteessä.

Kysely 2002

Palautusosoite

OPETUSMINISTERIÖ
 Kulttuuri-, liikunta- ja
 nuorisopolitiikan osasto
 PL 29
 00023 VALTIONEUVOSTO

Telekopionumero
09-1607 6987

Yhteystiedot

Laitos	Laitoksen numero
Osoite	
Laitoksen ylläpitäjä	

Yhteys henkilön nimi
Puhelinnumero
Telefax
E-mail

Museot	Onko museolla kuluvana vuonna päätoimista henkilökuntaa	☐	1. Kyllä	☐	2. Ei
--------	---	--------------------------	----------	--------------------------	-------

Museot, teatterit, orkesterit	Laitoksen laskennallisten henkilötyövuosien lukumäärä kyselyajankohtaa edeltävänä vuonna 2001 allaolevan laskelman kohdasta 6	kpl
-------------------------------------	---	-----

Laskelma laskennallisten henkilötyö- vuosien lukumäärästä vuonna 2001	1. Vakinaisen, päätoimisen henkilökunnan henkilötyövuosien määrä yhdellä desimaalilla (ks. täyttöohjeet)	
	2. Vakinaisen, päätoimisen henkilökunnan palkkamenot ilman sos.vak.maksuja, euroa	
	3. Vakinaisen, päätoimisen henkilökunnan palkkojen keskiarvo, euroa	
	4. Muut palkkakulut, euroa	
	5. Kohdan 4 summa jaettuna kohdan 3 luvulla	
	6. Kohta 1 ja 5 yhteensä	
Harkinnanvarainen valtionavustus valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävillä teattereille ja orkestereille	Haettava euromäärä ja avustuksen käyttötarkoitus (ks.täyttöohjeet)	

Lisätietoja	Tarvittaessa erillisessä liitteessä
-------------	-------------------------------------

Päiväys	Allekirjoitus/Tietojen varmennus
---------	----------------------------------

Förfrågan 2002

Sänds till

UNDERVISNINGMINISTERIET
Kultur-, idrotts- och ungdoms-
politiska avdelningen
PB 29
00023 STATSRÅDET

Telefaxnummer
09-1607 6987

Kontaktuppgifter

Inrättningens namn	Inrättningens nummer
Adress	
Huvudman	

Kontaktperson
Telefonnummer
Telefax
E-post

Museer	Har museet heltidsanställd personal under innevarande år	☐	1. Ja	☐	2. Nej
---------------	--	--------------------------	-------	--------------------------	--------

Museer, teatrar, orkestrar	Antal kalkylerade årsverken för inrättningen under det år som föregick förfrågningstidpunkten (2001) enligt punkt 6 i kalkylen nedan	Antal
---	--	-------

Beräkning av antalet kalkylerade årsverken år 2001	1. Antalet årsverken för den ordinarie personalen i huvudsyssla med en decimals noggrannhet (se ifyllnadsanvisningarna)	
	2. Löneutgifterna för den ordinarie personalen i huvudsyssla utan socialskyddsavgifter, euro	
	3. Medeltalet för lönerna till den ordinarie personalen i huvudsyssla, euro	
	4. Övriga lönekostnader, euro	
	5. Summan av punkt 4 dividerat med talet i punkt 3	
	6. Punkterna 1 och 5 sammanlagt	
Behovsprövat statsunderstöd till teatrar och orkestrar med riksomfattande eller lokalt värde	Den ansökta summan i euro och bruksändamål för understödet (se ifyllnadsanvisningarna)	

Tilläggsuppgifter	Vid behov på skild bilaga
--------------------------	---------------------------

Datum	Underskrift/styrkning av uppgifterna
-------	--------------------------------------

Elinkustannusindeksi 1951:10=100 kuukausittain

Kuukaud	Tamm	Helmi	Maalic	Huht	Touko	Kesä	Hein	Elo	Syys	Loka	Marrac	Joulu	Yhteensä
Vuosi	Indeksi												
2003	1 569	1 530	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2002	1 548	1 551	1 559	1 565	1 569	1 566	1 563	1 563	1 568	1 572	1 568	1 567	1 563
2001	1 514	1 522	1 529	1 536	1 543	1 550	1 542	1 544	1 552	1 549	1 543	1 542	1 539
2000	1 496	1 476	1 485	1 490	1 497	1 504	1 505	1 507	1 519	1 520	1 519	1 517	1 501
1999	1 434	1 437	1 441	1 451	1 455	1 454	1 452	1 453	1 457	1 460	1 460	1 466	1 452
1998	1 427	1 426	1 429	1 436	1 435	1 438	1 435	1 437	1 441	1 441	1 438	1 437	1 435
1997	1 398	1 400	1 405	1 412	1 415	1 417	1 417	1 420	1 423	1 425	1 425	1 425	1 415
1996	1 390	1 394	1 396	1 398	1 401	1 401	1 400	1 397	1 400	1 402	1 398	1 399	1 396
1995	1 383	1 387	1 388	1 389	1 390	1 394	1 393	1 391	1 393	1 393	1 389	1 387	1 390
1994	1 357	1 362	1 365	1 368	1 368	1 362	1 362	1 365	1 368	1 369	1 365	1 363	1 376
1993	1 354	1 359	1 360	1 365	1 366	1 364	1 361	1 359	1 362	1 364	1 362	1 361	1 361
1992	1 320	1 323	1 327	1 332	1 333	1 336	1 334	1 332	1 337	1 342	1 344	1 340	1 333
1991	1 283	1 290	1 291	1 296	1 302	1 301	1 300	1 302	1 304	1 306	1 307	1 313	1 300
1990	1 223	1 228	1 232	1 239	1 245	1 248	1 250	1 256	1 262	1 266	1 266	1 264	1 248
1989	1 137	1 143	1 156	1 167	1 171	1 182	1 181	1 182	1 195	1 199	1 199	1 205	1 177
1988	1 075	1 078	1 084	1 092	1 101	1 107	1 106	1 109	1 119	1 120	1 123	1 132	1 104
1987	1 035	1 039	1 044	1 049	1 050	1 053	1 053	1 056	1 060	1 062	1 062	1 063	1 052
1986	999	1 003	1 005	1 009	1 013	1 018	1 019	1 021	1 021	1 024	1 024	1 025	1 015
1985	965	969	968	973	983	985	985	987	989	990	991	992	980
1984	956	902	908	914	924	926	929	933	939	944	944	945	925
1983	830	834	839	849	860	871	875	876	881	883	891	890	865
1982	767	771	780	786	799	800	806	804	806	809	812	823	797
1981	693	699	708	717	727	731	734	736	745	752	752	755	729
1980	611	620	626	638	645	648	651	660	669	676	682	686	651
1979	660	667	671	676	678	682	685	688	693	696	691	694	683
1978	526	532	533	536	544	544	545	547	551	554	557	556	544
1977	476	482	489	493	500	506	510	518	520	522	524	525	506
1976	426	432	436	440	441	442	450	456	460	465	468	469	449
1975	364	369	375	383	387	388	394	399	405	411	415	418	392
1974	305	314	317	324	328	329	335	340	348	351	353	354	333
1973	265	267	269	272	277	280	288	292	296	297	299	303	284
1972	242	245	247	251	253	254	256	257	259	260	262	262	254
1971	228	229	231	232	233	237	239	241	243	243	244	245	237
1970	220	221	221	222	222	222	223	223	224	224	225	225	223
1969	215	215	214	216	216	217	217	217	218	218	218	218	217
1968	205	207	210	211	211	213	213	213	214	215	215	215	212
1967	191	192	192	193	193	194	195	195	197	198	202	203	195
1966	181	181	182	183	184	184	185	185	187	188	189	189	185
1965	175	175	176	177	177	178	179	179	179	180	180	180	178
1964	164	165	167	169	170	170	170	171	172	173	173	174	170
1963	150	151	151	153	153	153	154	154	156	158	158	158	154
1962	143	143	144	145	146	146	148	148	148	150	150	150	147
1961	140	140	140	140	140	140	140	140	140	141	142	142	141
1960	136	136	137	138	138	138	139	138	138	139	140	140	138
1959	133	133	133	132	133	133	133	133	134	136	136	136	134
1958	129	130	130	132	133	132	132	132	132	132	133	133	132
1957	120	120	120	121	122	122	124	125	126	127	127	128	124
1956	104	107	108	108	110	110	111	112	113	113	118	118	111
1955	98	98	98	99	99	99	99	100	100	101	101	101	100
1954	104	104	103	104	104	103	104	104	104	104	98	98	103
1953	102	103	103	103	103	103	103	103	103	104	103	102	103
1952	102	101	101	101	101	101	101	101	101	102	102	102	101
1951	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100	100	100	-

Tilasto keskus 4/10/2003

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 952-442-197-6 (PDF 952-442-139-9)

ISSN 1458-8102

Julkaisumyynti:

Yliopistopaino

PL 4 (Vuorikatu 3)

00014 Helsingin Yliopisto

puhelin (09) 7010 2369

faksi (09) 7010 2374

books@yopaino.helsinki.fi

www.yliopistopaino.helsinki.fi

Helsinki 2003